

"Leş mafiyası" yenə iş başında - Xaçmazda 250 kq yararsız at əti aşkarlandı

yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 9-10 iyun 2018-ci il Şənbə № 125 (7014) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

İtaliyanın yeni hökuməti TAP-a qarşı

Böyük layihə ilə bağlı təhlükəli bəyanat verildi; Azərbaycan nə edəcək...

yazısı səh.6-da

Bakı və İrəvan arasında söz savaşı Qarabağda savaşa çevrilə bilər

yazısı səh.7-də

Elçibəydən sonra unudulan Bütöv Azərbaycan məsələsi

yazısı səh.10-da

Erməni XİN başçısının ilk Moskva səfəri fiasko oldu

yazısı səh.11-də

Sovet quruluşu Azərbaycana nə verdi...

yazısı səh.6-da

İtaliyada göldə boğulan azərbaycanlının meyiti tapılmır

yazısı səh.13-də

Rusiyanın yeni səfiri Azərbaycana gəldi

yazısı səh.9-da

Avropada İslam əleyhdarlığının növbəti ünvanı - Avstriya

yazısı səh.12-də

Bakıda əcnəbini aldadaraq 77 min manatını alan qadın tutuldu

yazısı səh.2-də

Ramazan ayının 24-cü günü

İftar 20.26. İmsak 03.19-dək (QMI)

24-cü günün duası: "İlahi, bu gün Səndən, Səni razı salan əməlləri istəyirəm və Səni qəzəbə gətirən əməllərdən Sənə pənah aparırım. Səndən istəyirəm ki, belə bir gündə mənə, Sənə itaət etməyə və günah etməməyə müvəffəq edəsən. Ey, hacəti olanlara səxavət və kərəm edən Allah!"

İftar duası: "Allahım, Sənin rızan üçün oruc tutdum, Sənə inandım, Sənə güvəndim. Sənin ruzinlə iftar açır və Sənə təvəkkül edirəm. Ey bağışlayan Allah, günahlarımı bağışla".

ALLAH ORUCUNUZU QƏBUL ELƏSİN!

ERMƏNİSTANIN "STƏKANDA FIRTINA" TAKTİKASI PUÇA

ÇIXIR - QARABAĞ VƏ NAXÇIVAN ƏTRAFINDA YENİ DURUM

Düşmən ölkədə post-inqilab eyforiyasının tozu yatdıqca, yeni erməni rəsmiləri də yavaş-yavaş acı gerçəyi dadırlar; Moskva ondan dəstək istəyən düşməne Bakını nişan verir; **politoloq**: "Paşinyan bleflə məşğuldur..."

yazısı səh.9-da

Gədəbəyin sabiq icra başçısı həbs oluna bilər

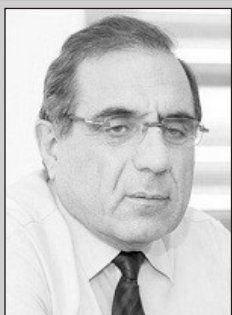
Bazar yanğınında Ramiz Yediyarovun izi yenidən araşdırılır; Fazil Məmmədovun kadrlarının müdhiş torpaq maxinasiyaları da araşdırılır

yazısı səh.4-də

Əli Məsimli:
"Kiçik və orta sahibkarlığın vəziyyəti yaxşı deyil"

yazısı səh.5-də

Qabil Hüseyinli:
"Korrupsiyalaşmış, qohumbazlıq prinsipi əsasında formalaşdırılmış kadrlar sistemi dəyişdirilir"

yazısı səh.4-də

Politoloq Nəzakət Məmmədova:
"İrana qarşı birbaşa hərbi əməliyyatlar çox risklidir"

yazısı səh.3-də

Prezident Qazaxda yol tikintisinə 3,3 milyon manat ayırdı

Prezident İlham Əliyev Qazax rayonunun Qazax-Uzuntala (9 km)-Cəfərli avtomobil yolunun tikintisi ilə bağlı tədbirlər haqqında sərəncam imzalayıb.

APA-nın xəbərinə görə, sərəncama əsasən, Qazax-Uzuntala (9 km)-Cəfərli avtomobil yolunun tikintisi məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il dövlət büdcəsinin dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərinin bölgüsündə avtomobil yollarının tikintisi və yenidən qurulması üçün nəzərdə tutulmuş vəsaitin 3,3 milyon (üç milyon üç yüz min) manatı Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinə ayrılıb.

Maliyyə Nazirliyi sərəncamda göstərilən məbləğdə maliyyələşməni təmin etməlidir.

Tovuzda təcili yardım ekipi döyüldü - nazirlik açıqlama verdi

Tovuz rayonunda çağırışa gedən təcili tibbi yardım maşınına hücum olub. APA-nın qərb bürosunun xəbərinə görə, hadisə ötən gecə rayonun İbrahimhacılı kəndində baş verib. Xəstənin öldüyünü

deyən yaxınları tıbb işçilərinin çağırışa yubandıqlarını bildirib, həkim Eldar Abdıyev və tıbb bacısı Cəmalə Qurbanovaya xəsarət yetiriblər.

Təcili tibbi yardım maşınının şüşələri sındırılıb. Faktla bağlı Tovuz Rayon Prokurorluğunda araşdırma aparılır.

Səhiyyə Nazirliyi Tovuzda tıbb işçilərinin döyülməsinə münasibət bildirib.

Nazirliyin mətbuat xidmətinin mütəxəssisi Səfayə Əhmədova APA-ya bildirib ki, Tovuz rayonunun İbrahimhacılı kəndindən təcili tibbi yardıma iyunun 7-də saat 22.23-də çağırış gəlib.

Onun sözlərinə görə, təcili tibbi yardım maşını saat 22.24-də Qovlar şəhərindən çağırışa çıxıb və saat 22.33-də ünvana çatıb: "Təcili tibbi yardım çox qısa müddətdə çağırışa gedib. Onlar evə çatanda xəstə keçirib. Xəstə öldükdən sonra onun yaxınları həkim Eldar Abdıyev, feldşer Cəmalə Qurbanova və sürücü Ələkbər Cabirov döyüblər".

S. Əhmədova qeyd edib ki, hər 3 şəxs müxtəlif bədən xəsarətləri alıb.

Məsələyə hüquqi qiymət verilməsi üçün hüquq-mühafizə orqanlarına müraciət olunub.

Bakıda əcnəbini aldaraq 77000 manatını alan qadın tutuldu

İyunun 7-də Nəsimi RPİ-nin 20-ci Polis Bölməsinə müraciət edən əcnəbi vətəndaş 2017-ci ilin fevral ayından icari ilin mart ayınadək olan müddətdə Sevinc adlı şəxsin paytaxt ərazisində onu alması üçün ev tapacağı adı ilə aldaraq 77000 manatını aldığı bildirib.

DİN-dən musavat.com-a verilən məlumata görə, polis əməkdaşlarının keçirdikləri əməliyyat tədbirləri nəticəsində Bakı şəhər sakini Sevinc Mirzəyeva müəyyən edilərək saxlanılıb.

Faktla bağlı Nəsimi RPİ-də Cinayət Məcəlləsinin 178-ci (dələduzluq) maddəsi ilə cinayət işi başlanılıb.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01

Akif Əlizadə növbəti dəfə AMEA-nın prezidenti oldu

Nərgiz Paşayeva qurumun ümumi yığıncağında qurumun vitse-prezidenti vəzifəsinə seçildi

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) prezidenti vəzifəsinə seçki keçirilib.

APA-nın xəbərinə görə, AMEA-nın iyunun 6-da keçirilən illik ümumi yığıncağında akademiyanın hazırkı prezidenti Akif Əlizadənin adının gizli səsvermə bülletenində daxil edilməsi barədə qərar qəbul edilib.

Səsvermədə 66 nəfər iştirak edib, onların hamısı A. Əlizadəyə səs verib.

Habelə, Moskva Dövlət Universitetinin Bakı filialının rektoru, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) həqiqi üzvü, professor Nərgiz Paşayeva AMEA-nın ümumi yığıncağında qurumun vitse-prezidenti vəzifəsinə seçilib.

Oxu.az xəbər verir ki, AMEA-nın həqiqi üzvləri, akademiklər İbrahim Quliyev, İsa Həbibbəyli, Tofiq Nağıyev, Dilqəm Tağıyev və İradə Hüseynova da seçki yolu ilə akademiyanın vitse-prezidentləri vəzifələrinə seçiliblər.

Bundan başqa, açıq səsvermə yolu ilə AMEA-nın müxbir üzvü Bilal Bilalov akademiyanın vitse-prezidenti vəzifəsinin icraçısı seçilib.

Qeyd edək ki, İ.Quliyev, İ.Həbibbəyli, T.Nağıyev və D.Tağıyev bu seçkiyə qədər də həmin vəzifələri icra edirdi. N.Paşayeva, İ.Hüseynova, B.Bilalov isə yeni vitse-prezidentlər seçiliblər. Beləliklə, hazırda akademiyanın 7 vitse-prezidenti var. Vitse-prezidentlər bu vəzifəyə 5 il müddətinə seçilir.

N.Paşayeva AMEA-da təhsil, İ.Hüseynova isə biologiya məsələlərinə baxacaq.

N.Paşayeva, İ.Hüseynova və B.Bilalov həm də Rəyasət Heyətinin yeni üzvləri seçiliblər.

İclasda akademiyanın bölmələrinin akademik katibləri də seçilib.

Belə ki, AMEA-nın İnformasiya Texnologiyaları İnstitutunun direktoru Rəsim Əliquliyev qurumun akademik katibi seçilib. Akademiyanın Biologiya və Tibb Elmlər Bölməsinin akademik katibi Əhliman Əmiraslanov, Fizika-Riyaziyyat və Texnika Elmləri Bölməsinin akademik katibi Nazim Məmmədov, Yer Elmləri Bölməsinin akademik katibi Fəxrəddin Qədirov, Kimya Bölməsinin akademik katibi Dilqəm Tağıyev, İctimai Elmlər Bölməsinin akademik katibi Nərgiz Axundova, Humanitar Elmlər Bölməsinin akademik katibi isə Teymur Kərimli olub.

CNN-in Dağlıq Qarabağa qanunsuz səfər etmiş aparıcısı intihar edib

CNN-in məşhur yazarı və "Bilinməyən yerlər" teleshowunun aparıcısı Antoni Burden intihar edib.

APA-nın məlumatına görə, bu barədə CNN açıqlama yayıb.

Hadisə zamanı o, "Bilinməyən yerlər" verilişinin növbəti bölümünə hazırlıq üçün Fransada səfərdə olub. Yaxın dostları dünən səhər onun hotel otağından cavab gəlmədiyini bildiriblər. Otaqda 61 yaşlı jurnalistin meyiti tapılıb.

Qeyd edək ki, A. Burden Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərinə qanunsuz səfəri və oradan kulinariya haqqında veriliş hazırlaması ilə əlaqədar 2017-ci ilin oktyabrından Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin "arzuolunmaz

"Leş mafiyası" yenə iş başında - Xaçmazda 250 kq yararsız at əti aşkarlandı

İyunun 7-də alınmış məlumat əsasında Dövlət Baytarlıq Nəzarəti Xidmətinin (DBNX) Xaçmaz Rayon Baytarlıq İdarəsinin və Daxili İşlər Nazirliyinin Baş İctimai Təhlükəsizlik İdarəsinin Karantin tədbirlərini təmin edən əlahiddə polis taboru əməkdaşlarının iştirakı ilə Xaçmaz rayonun Çağacıq çayı ərazisində "Mercedes" markalı 99-DV-211 dövlət nömrə nişanlı avtomobilə baxış keçirilib.

DBNX-dən APA-ya verilən məlumata görə, baxış zamanı avtomobilin yük yerində qeyri-qanuni, antisənitar şəraitdə, üst-üstə yığılmış vəziyyətdə daşınan və sağlamlığına dair heç bir sənədi olmayan, sümükdən ayrılmış 250 kq (iki yüz əlli) çəkiddə olan at əti aşkar olunub.

Avtomobilə aşkar edilmiş 9 ədəd qara rəngli, insan qidası üçün nəzərdə tutulmayan polietilen torbaya yığılmış etlərdən baytarlıq qanunvericiliyinə uyğun nümunələr götürülərək müayinə üçün Respublika Baytarlıq Laboratoriyasına göndərilib.

Araşdırmalar zamanı etin Xaçmaz şəhəri, M.F.Axundov 94 ünvanında yaşayan Niçkur Musa İsa oğluna məxsus olduğu müəyyən edilib. Avtomobilə aşkar olunan at etləri müayinələri başa çatana kimi saxlama kamerasına yerləşdirilib.

Ətdən götürülən nümunələrin laboratoriya müayinələrinin nəticəsindən asılı olaraq qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada tədbirlər görülməlidir.

Qeyd edək ki, neçə illərdir ölkədə "leş mafiyası" fəaliyyətdədir. Mütəmadi olaraq onlar yaxalanırlar. Amma murdar ət şəbəkəsini durdurmaq mümkün olmur. Ekspertlər hesab edir ki, buna səbəb həmin qanunsuzluq üzrə cəzanın yüngül olmasıdır. Bununla bağlı cəzaların sərtləşdirilməsinin zəruriliyi qeyd olunur.

Azərbaycanın müdafiə naziri NATO-nun toplantısında iştirak etdi

Azərbaycanın müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov iyunun 8-də Brüssel şəhərində NATO-nun Əfqanıstandakı "Qətiyyətli Dəstək" missiyasına töhfə verən dövlətlərin müdafiə nazirləri səviyyəsində keçirilən toplantısında iştirak edib.

APA-nın Müdafiə Nazirliyinin saytına istinadən verdiyi xəbərə görə, görüşdə Əfqanıstandakı təhlükəsizlik və siyasi vəziyyət, missiyanın gələcəyi, təhlükəsizlik qüvvələrinin saxlanması üçün tələb olunan maliyyə öhdəçiliyinin 2020-ci ildən sonra da davam etdirilməsi və digər məsələlər müzakirə olunub.

Zakir Həsənov iclasda çıxış edərək ölkəmizin Əfqanıstana göstərdiyi dəstək barədə ətraflı məlumat verib. Müdafiə naziri Əfqanıstanda sülhün və sabitliyin bərqərar olunması üçün beynəlxalq ictimaiyyətin səylərinin Azərbaycan tərəfindən bundan sonra da dəstəklənəcəyini bildirib.

Qeyd edək ki, Azərbaycan Respublikasının 120 nəfərlik sülhməramlı kontingenti Əfqanıstandakı "Qətiyyətli Dəstək" missiyasında iştirak edir. Eyni zamanda Azərbaycan Respublikası NATO missiyasına multimodal tranzit, təlim və Əfqan Milli Ordusu üzrə Etimad Fonduna maliyyə dəstəyi ilə də töhfə verir.

Trump Rusiyanın G7-yə qayıtmasını istəyir

"Rusiya G7-nin danışıqlar masası arxasında olmalıdır". APA-nın "RIA Novosti"yə istinadən verdiyi məlumata görə, bu sözləri ABŞ prezidenti Donald Tramp deyib.

O bildirib ki, kiminsə xoşuna gəlib-gəlməməsindən asılı olmayaraq, Rusiya G7-də iştirak etməlidir: "Əvvəl G8 var idi. Sonra Rusiya bu qrupdan çıxarıldı. Lakin Rusiya qayıtmalıdır. Çünki bu ölkə bizə danışıqlar masası arxasında lazımdır. Rusiya yoxdursa, biz niyə görüş keçiririk. Mən bunu görüşdə təklif edəcəyəm".

Qeyd edək ki, G7-nin növbəti sammiti iyunun 8-9-da Kanadanın Kvebek şəhərində keçiriləcək.

Deputat Arif Rəhimzadənin "Yeni Müsavat"ın ötən sayında gedən müsahibəsi ciddi maraqla doğurub. Parlamentin üzvü bildirib ki, Cümhuriyyətimizin qurucusu Məhəmməd Əmin Rəsulzadə və mərhum prezident Əbülfəz Elçibəyə də heykəl qoyulmalıdır.

Deputat Rəsulzadənin abidəsi qoyulmalı yer olan Bakı Dövlət Universitetinin qarşısındakı daş lövhə ilə bağlı danışıq və qeyd edib ki, yaqın hələ abidəni qoymağa imkanları yoxdur, yazıblarsa, qoyacaqlar.

A.Rəhimzadənin bu fikirləri son günlərdə "Azərbaycan dövlətini SSRİ qurub" kimi açıqlamaları səbəbindən üzərinə gələn hücumları bir qədər səngidib.

Böyük Quruluş Partiyasının sədri, deputat Fazil Mustafa həkərinin fikirlərini dəstəklədiyini bildirdi: "Onun yanaşması obyektivdir. Nə vaxt ki, yanaşma obyektivdir, biz onu müsbət qarşılayırıq. Hesab edirəm ki, bu dəfə Arif bəyin fikri kifayət qədər doğrudur. Bilirsiniz, tarixlə savaşırsınız. O tarixdə bizim dəyərlər yadır. Əgər neqativ nələrsə varsa, onun aradan qaldırılmasının və bu gün müzakirə obyektinə çevrilməsinin qarşısını almağa çalışmalıyıq. Məhəmməd Əmin Rəsulzadə deyəndə, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yüz illiyini qeyd edən Azərbaycan anlaşıdır. Əgər bu Cümhuriyyət yaxşıdırsa, demək, onun qurucusu da yaxşıdır. Necə olur ki, Cümhuriyyət yaxşıdır, qurucusu pisdir? Burada təəssüflər olsun ki, izahı olmayan bir yanaşma var. Əbülfəz Elçibəy milli azadlıq hərəkatının lideridir. Yaxşı, bu şəxsi prezident kimi qəbul etmirlər, idarəetmə və başqa cəhətləri ilə bağlı müxtəlif baxışlar var, amma faktiki olaraq, sovet dövründə milli azadlıq hərəkatının başqa lideri kim olub? Bu ölkə milli azadlıq hərəkatı nəticəsində bu müstəqilliyə qov-

Arif Rəhimzadənin Rəsulzadə və Elçibəyə heykəl qoyulması təklifi alqışlandı

Fazil Mustafa: "Bu dəfə Arif bəyin fikri kifayət qədər doğrudur"

Nəsiman Yaqublu: "Onun belə təklif irəli sürməsi müsbət bir haldır"

Dilavər Əzimli: "Bu, ürəkdən gələn bir istəkdir"

şubsa, necə olur ki, bu hərəkatı qəbul edirik, amma liderinin pis olduğunu deyirik? Davranışlar doğru sığılmalı, izah düzgün verilməlidir. Hazırda Bakıda keflə yaşayırıq, mart soyqırımını pis olub, ermənilər bizi qınblar, bunun da qisasını Nuru Paşa alıb. Bakını azad etmək yaxşı şeydirsə, o zaman Nuru Paşa pisdir? İki yanaşma heç bir halda mümkün deyil. Xilas-kar pisdir, amma hadisənin özü elədir? Azərbaycanda belə məsələlərə o qədər məntiqsiz yanaşma var ki, biz belli mövqelərin formalaşmasına çalışmalıyıq. Bu kimi məsələlərdə tarixə baxışımızda

ciddi dəyişikliklər etməliyik. Arif bəy artıq o fikri dilə gətirib ki, bu addım atılmalıdır. Əks halda, tariximizə, cəmiyyətimizin gələcəyinə qarşı ciddi xəta etmiş olacağıq. Bu məsələdə artıq siyasi konyunkturani bir kənara buraxmaq lazımdır. Addım-addım bu istiqamətdə irəliləməyə doğru getdikcə insanlar anlayacaqlar ki, burada qəbahət yoxdur, bu fikri dilə gətirmək olar. Əslində söhbət heykəldən getmir. Açıq, heykəl qoyulması ənənəsinin çox da tərəfdarı deyiləm. Rəsulzadənin adını bir məktəbə, küçəyə verməklə dünya dağılmayacaq, eləcə də Elçibəyin. Sağlam düşüncəli-

lik. Burada hakimiyyətin üzərinə daha çox məsuliyyət düşür. Artıq davam edən sindromu aradan qaldırmaq lazımdır. Heydər Əliyevin Azərbaycan tarixində atdığı addımların bəlkə də ən dəyərlisi Elçibəy rəhmətə gedərkən gəlib onun tabutunun başında durması idi. Hətta ona mənfi münasibət bəsləyən şəxslərin belə həmin münasibəti müsbətə doğru xeyli dəyişmişdi. Keçmiş keçmişdə qalıb, onunla savaşırsınız. Qarşıdan Əbülfəz Elçibəyin 80 illiyi gəlir, bu yubileyin rəsmi səviyyədə qeyd olunması daha doğru olardı. Bunlar iqtidardan özünə də çoxlu divi-

dentlər gətirir. Anlayış, düşüncə tərzini dəyişməyə, gələcəyimizdə bunlar xoşagəlməz izlər buraxacaq".

Rəsulzadə Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Nəsiman Yaqublu da A.Rəhimzadənin fikirlərinə müsbət reaksiya verdi:

"Bu fikirləri, sadəcə, alqışlamaq lazımdır. Çünki Arif Rəhimzadə daha çox əks mövqeden çıxış edən bir insan olub. Xüsusilə bu yaxınlarda mətbuata açıqlamasında "Azərbaycan dövlətini sovet şəxsinin belə fikirləri irəli sürməsi, mənəcə, müsbət bir haldır. Ümumiyyətlə, insanların çoxunun ideoloji baxışlarında dəyişikliklər yaranmağa başlayıb. Çünki insanlar getdikcə həqiqəti bilir, informasiyaları çoxalır, Azərbaycan tarixinin ən şərəfli dövrü haqqında məlumatlar əldə edirlər. Bu da onların bilgilərinə, dünyagörüşlərinə ciddi təsir göstərir. Sevindirəm ki, insanların fikir dəyişiklikləri getdikcə yaranmağa başlayır. Onlar bir daha o həqiqəti özləri üçün qəbul edirlər ki, Azərbaycan tarixinin ən şərəfli dövrü Xalq Cümhuriyyəti dövrüdür. Dövlətçiliyimizin, parlament dəyərlərimizin və digər bu kimi müsbət şeylərimizin əsasları o dövrdə qoyulub".

yeti dövrüdür. Dövlətçiliyimizin, parlament dəyərlərimizin və digər bu kimi müsbət şeylərimizin əsasları o dövrdə qoyulub".

Tarixçi alim Dilavər Əzimli bildirdi ki, Arif Rəhimzadəni özünəməxsus xətti olan bir insan kimi tanıyır: "Düzdür, bəzi məsələlərdə mən də ona iradlarım olub. Amma fakt ondan ibarətdir ki, onun digərindən fərqli olaraq, bir yolu var və o yolla da gedir. Hesab edirəm ki, onun səsləndirdiyi fikirlər ürəkdən gələn bir istəkdir. O, adını qeyd etdiyi insanların tarixdəki rollarını qiymətləndirərək dedi ki, onlara tək qəbirüstü abidə deyil, heykəllər qoymaq lazımdır. Bu, mənə çox xoş gəldi. Onun dedikləri təqdirəlayiqdir. Şəxsən mən onu dəstəkləyirəm. Düşünürəm ki, onun kimi 5-6 nəfər də çıxış etsə, bu məsələ həllini tapar. Yuxarı dairələrdə də bu məsələ müsbət istiqamətdə gedə bilər. Görünür, orada da razılıq var. Cümhuriyyətin yüz illiyi, eyni zamanda Elçibəyin 80 illiyidir, bu il hər iki şəxsə heykəl qoyulması həm Rəsulzadəyə, həm də Elçibəyə verilmiş ən böyük qiymət olar, xalqa sevinc gətirər".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

İran-ABŞ gərginliyi - region və dünya təhlükədə...

Politoloq Nəzakət Məmmədova: "İrana qarşı birbaşa hərbi əməliyyatlar çox risklidir"

ABŞ-la İran arasında son günlərdə yenidən yaranan nüvə qarşılıqlı pük hədəfidir. İyunun 4-də Ayətullah Ruhullah Musəvi Xomeyninin vəfatının ildönümü ilə bağlı mərasimdə çıxışında dini lider Ayətullah Xameneyi hökuməti nüvə fəaliyyətini yenidən bərpa etməyə çağırması, Nüvə Enerjisi Qurumuna mövcud nüvə anlaşıması çərçivəsində 190 min sentrafuqa çatmaq üçün dərhal hazırlıqlara başlaması tapşırması tərəfləri açıq müharibəyə sürükləyir.

Artıq İran Atom Enerjisi Təşkilatının sədri Əli Əkbər Salehi medianın müşayiəti ilə Natanzdakı nüvə istehsalı mərkəzinə gedib. Salehi burada mediaya verdiyi açıqlamada deyib ki, qarşıdakı bir ay ərzində mərkəz tam gücü ilə istehsalı başlayacaq.

Qarşı tərəfin, yəni Amerikanın bu məsələyə reaksiyası uzun çəkməyib. ABŞ dövlət katibi Mayk Pompeo bəyan edib ki, İranın öz nüvə gücünü artır-

maq niyyətində olması ilə bağlı məruzələrdən xəbəri var. Pompeo twitter səhifəsində yazıb ki, Vaşinqton İranın nüvə silahı əldə etməsinə imkan verməyəcək.

Politoloq Nəzakət Məmmədova bildirdi ki, vəziyyət birmənalı surətdə gərginliyə doğru gedir: "İranın yenidən uranı təhlükəli həddə qədər zənginləşdirmək ehtimalı artıq bir realiyaya çevrilib. Bu, bütün dünya üçün bir təhlükə mənbəyidir. Bu, həm ABŞ və İran, eləcə də İsrail və İran arasında münasibətlərin kəskinləşməsinin təzahürüdür, eyni zamanda ABŞ və onun sazişdən çıxmasına qarşı müqaviməti göstərən Avropa ölkələri arasında gərginliyə aparıb çıxara bilər. Xatırlayırınsınızsa, Fransa prezidenti Makron Vaşinqton səfəri zamanı Trampı görüşəndə o, Avropa ölkələrinin buna qarşı çıxdığını bəyan etmişdi. Buna baxmayaraq, ABŞ Avropadakı müttəfiqlərinin yox, Yaxın Şərqdəki müttəfiqləri İsrailin mövqeyini dəstəklədi. Tramp nüvə sazişindən çıxdığı-

ni bəyan edib. Lakin hər bir ölkənin imzaladığı müqavilədən çıxması, yeni denonsasiya bir müddət vaxt aparan prosesdir. Burada tək Trampın iradəsi yox, həm də Konqres, Dövlət Departamenti, Pentaqonun rəyləri də nəzərə alınır. Yeni Tramp müqavilədən çıxdığını bildirsə də, ABŞ-da qərarvermə prosesinə təsiri ola bilən digər strukturların rəyi diqqətə alınmaqla, proses davam edəcək. Lakin İran məsələsi o məsələlərdəndir ki, burada Tramp, Pentaqon və Konqresin yanaşması demək olar oxşardır. Belə ki, Pentaqon İrana qarşı sərt siyasət tərəfdarıdır, çünki hərbi-bi-siyasi konsertlərinin marağı var. Konqresdə isə yəhudi lobbisinin təsiri danılmazdır və İran əleyhinə qərarın çıxma ehtimalı böyükdür. Dövlət Departamentində mülayim mövqeli Tillersonu sərt Pompeo əvəz edib. Bununla yanaşı, beynəlxalq şərait də İranın təcridinə hesablanaraq bu ölkə ətrafında həlqə daralmağa başladı".

Politoloq bir vacib məqamı

da vurğuladı ki, Ermənistanda həyata keçirilən çevrilişi həm də İranın şimaldan blokadası məqsədi daşıyır: "Artıq Tehran belə bir çıxılmaz vəziyyətdə təhdid dolu ilə danışımağa başlayıb. Salehinin bəyanatı da ABŞ sazişdən çıxarsa və öz müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirməzsə, o zaman İranın da öz nüvə proqramından imtina etmək öhdəliyindən əl çəkdiyini göstərmək istəyir. Artıq bir çox beynəlxalq şirkətlər ABŞ sanksiyalarına məruz qalmaq üçün İrani tərk edirlər. Onların yerini Rusiya və Çin şirkətləri tutur. Bu vəziyyət Qəddafi dövrü Liviyasını xatırladır. Livi-

yada baş verən hadisələrin səbəblərindən biri bu ölkədəki Rusiya və Çin şirkətlərinin sıxışdırılma çıxarmaq idi. Prezident Ruhani ABŞ-in istənilən addımlarına ehtiyat variantı cavab tədbirləri planının olduğunu bildirib. Bu da o deməkdir ki, İran müharibə variantına belə hazırdır. Lakin proseslərin İrana qarşı hərbi əməliyyatlara başlamasına qədər gedəcəyi inandırıcı görünür. İsrail və ABŞ İrani Yaxın Şərqdəki regional ambisiyalarını çəkindirməyə və onun yerini İsrail və Səudiyyə Ərəbistanı ilə doldurmağa çalışır. İrana qarşı birbaşa hərbi əməliyyatlar çox risklidir və bu müharibənin nə

ilə nəticələncəyini demək çətindir. Bir şeyi dəqiq demək olar ki, region böyük xaosa sürüklənə bilər. İranla nüvə sazişi hazırda beynəlxalq təhlükəsizliyin əsas təminatı sənədlərdən biridir. ABŞ-in ondan çıxması və İranın qarşılığında uranı zənginləşdirməyə davam etməsi beynəlxalq və regional təhlükəsizliyə birbaşa təhdiddir. Çünki müqavilə bir şərtlə imzalanmışdı ki, İran həm də ballistik raket istehsalı ilə məşğul olmaqdan imtina etsin. İndi isə o, uranı təhlükəli həddə zənginləşdirməklə yanaşı, ballistik raket texnologiyalarını da inkişaf etdirə bilər. Sərhədimizdə bir dövlətin sürətlə silahlanması əlbəttə ki, bizim üçün təhdiddir. İran və Azərbaycan arasında birbaşa hərbi qarşıdurma olmasa belə onun beynəlxalq gərginlik içərisində olması və bu gərginliyin daha da artması bizim üçün də risklər yaradır. Bu, dünyada parçalanma və hərbi münaqişə riskini artırır, yeni bir münaqişə ocağı yarada bilər. Bunun Azərbaycanın bilavasitə sərhədində olması, milyonlarla Azərbaycan türkünün yaşadığı ölkə ilə olması yaxşı nəşə vəd etmir. Ermənistanda qərböyümlü qüvvələrin hakimiyyətə gəlməsi bu ölkənin İrana qarşı əvvəlki mövqeyini dəyişəcəyini, öz ərazisindən kəşfiyyət fəaliyyəti üçün icazə verəcəyini deməyə əsas verir. Azərbaycan isə çətin seçim qarşısında qala bilər".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Son iki həftədə 4 icra başçısı prezident İlham Əliyevin müvafiq sərəncamları ilə vəzifələrindən azad edilib. Həmin icra başçılarının fəaliyyətləri barəsində bu vaxta qədər məlumatlar dərc olunub. Belə ki, ötən həftə Gədəbəy Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Ramiz Yediyarov tutduğu vəzifədən çıxarılıb. Səbiq vergilər naziri Fazil Məmmədovun kadrından olan R.Yediyarov bu vəzifəyə 2012-ci ilin aprelinə təyin olunmuşdu. R.Yediyarov icra başçısı olduğu müddətdə sahibkarları incitməklə, onların mal-mülkünü yağmalamaqla məşurlaşmışdı.

Əməllərinə görə R.Yediyarovdan heç də geri qalmayan Ağdam rayonunun icra başçısı Rəqib Məmmədov da vəzifəsindən kənarlaşdırıldı.

Prezident həmçinin Bakının Binəqədi rayonunda da icra başçısını dəyişdi. Binəqədinin səbiq icra başçısı Xələddin İsgəndərovun da məmura yaraşmayan hərəkətləri, addımları barəsində mətbuatda çoxsaylı yazılar dərc olunub.

İyunun 7-də isə Tovuzun icra başçısı Tofiq Məhəmmədəli oğlu Zeynalov prezidentin sərəncamı ilə vəzifəsindən azad edildi. Məlumatlara görə, bundan sonra da bir neçə icra başçısının dəyişdiriləcəyi gözlənilir.

Bes icra başçılarının dəyişdirilməsi nəyi dəyişəcək?

"Yeni Müsavat"a danışan politoloq Qabil Hüseynli bildirib ki,

İcra başçılarının dəyişdirilməsi nələrə təsir edəcək?

Politoloq Qabil Hüseynli: "Korrupsiyalaşmış, qohumbazlıq və şəxsi sədaqət prinsipi əsasında formalaşdırılmış kadrlar sistemi dəyişdirilir"

bu, kadr siyasətinin və kadrların yenilənməsinin ikinci mərhələsidir: "Bundan əvvəl isə hökumət, Prezident Aparatı strukturlarında dəyişikliklərə gedildi. Nazirlər Kabineti sistemində cavan və perspektivi aydın görünən bir sıra şəxslər nazir vəzifəsinə təyin olundu. Onlar da nazirlik sistemlərində ciddi kadr dəyişiklikləri aparırlar. Bütün bunların fonunda belə demək mümkündür ki, korrupsi-

yalaşmış, qohumbazlıq və şəxsi sədaqət prinsipi əsasında formalaşdırılmış kadrlar sistemi dəyişdirilir. Hələ də Azərbaycanda kadrların təyin edilməsində regionçuluq və qohumbazlıq əlamətləri qalmaqdadır. Prezident bu məsələlərə diqqət yetirir və bunu aradan qaldırmağa çalışır. Məsələ, baxırsan ki, nazirin qardaşı icra başçısıdır. Əvvəllər mövcud olmuş nazirlərin müəyyən rayonla-

ra kurasıya sahəsi kimi baxmasına da son qoyulur. Artıq Prezident Aparatının müvafiq şöbəsi yerli icra hakimiyyəti orqanına nəzarəti daha effektiv surətdə həyata keçirməyə başlayıb. Bu kadr dəyişiklikləri də həmin proseslərin tərkib hissəsi kimi qavranılmalıdır. Zənnimcə, son zamanlar xüsusən də rüşvətçorluq və korrupsiya ilə bağlı daha ciddi mövqə sərgilənməkdədir. Bu faktların üzərinə daha prinsiplial surətdə gedilib və onun kökünün kəsilməsinə cəhd edilir. Hesab edirəm ki, dövlət aparatı müasir tələblər səviyyəsində qurulmalıdır. Siyasi sistemin konstitusiyamızda yaradılmış formaları, konstitusiyanın tələblərinə uyğun şəkildə qurulmalı, səmərəli fəaliyyət göstərməlidir. Ərizə və şikayətlərə baxılmasın, vətəndaşların hüquqlarının qorunması, bütün bu kimi məsələlərdə yüksək səriştəlilik və həssaslıq göstərilməsi, kadr seçiminə əsas meyarlar olmalıdır.

Politoloq bildirib ki, indiki kadr siyasəti və xüsusilə də yerli icra hakimiyyəti orqanlarında aparılan yenilənmə məhz sadala-

nan hədəflərə yönəlib:

"Yəqin ki, bütün bunlar öz səmərəsini verəcək. Bütün dövrlərdə düzgün və sağlam kadr siyasəti, aparılan işlərin ana xəttini təşkil edib. Dövlətin səmərəli idarə edilməsi, məhz kadr siyasəti ilə sıx bağlıdır. Görünür, prezident yeni seçkilərdən sonra ölkənin kadr problemlərinə daha ciddi surətdə müdaxilə etməkdədir. Çalışır ki, bu məsələdə bəlli meyarlar gözlənilsin, həyata keçirilsin. Güman edirəm ki, bütün bunların hamısı dövlət idarəçiliyinin təkmilləşdirilməsinin tərkib hissəsidir. Eyni zamanda bunlar səmərəli dövlət aparatının qurulmasında vacib addımlardan biridir. Bəllidir ki, bu icra başçılarından əhəli də narazı idi və onlara "kiçik padşahlar" deyirdilər. İnsanların gündəlik yaşayışına və ehtiyaclarına yönəlmiş gündəlik kadr korpusunun qurulmasına can atılır. Əlbəttə ki, bunu xalq da alqışlayır. Dövlətimiz dünya standartlarına cavab verən kadr siyasəti həyata keçirməklə, müasir dövlətçiliyin daha da möhkəmləndirilməsi istiqamətində ciddi addımlar atır. Hər halda, yeni icra başçılarının da

necə fəaliyyət göstərəcəkləri bir müddət sonra məlum olacaq. Ancaq hesab edirəm ki, ciddi nəzarət sistemi də qoyulmalıdır. Kadrlara ciddi şəkildə nəzarət edilməlidir. Görülən işlərin icrasına, dövlət büdcəsinin xərclənməsinə ciddi şəkildə diqqət edilməlidir. Bununla yanaşı, kadrlarla bağlı ictimai rəyə də diqqət etmək lazımdır. Çünki insanların imicinin müəyyən edilməsində ictimai rəy əhəmiyyətli amillərdən biridir. Ona görə də şəxsin haqqında cəmiyyətdə formalaşmış fikir və mülahizələrə də diqqət edilməsi əsas şərtlərdəndir. Sözsüz ki, kadr vətənpərvər olmalı, öz xalqını, vətəninə sevməlidir. Bununla yanaşı, regionçuluq duyğularından da uzaq olmalı, ümummilli, dövlət maraqlarına sadiq xidmət etməyi bacarmalıdır. Bütün bunların fonunda insanlar da əmin olmalıdırlar ki, onlara rəhbərlik edən adamlar bu millətə xidmət edirlər. Bütün bunlar ciddi və fədakar işdən, dövlətçiliyin qorunmasından keçir".

Qabil Hüseynli, "Yeni Müsavat"

Gədəbəyin səbiq icra başçısı həbs oluna bilər

Bazar yanğınının Ramiz Yediyarov izi yenidən araşdırılır; Fazil Məmmədovun kadrınının müdhiş torpaq maxinasiyaları da araşdırılır!

Gədəbəyin işdən çıxarılan icra başçısı Ramiz Yediyarovun fəaliyyəti yoxlanılır. Onun Gədəbəyə rəhbərlik etdiyi dövr ərzində rayonda baş vermiş, lakin sona qədər araşdırılmamış cinayət işləri yenidən araşdırılacaq.

Bu haqda redaksiyamıza daxil olan xəbərdə deyilir ki, Ramiz Yediyarov vəzifəyə təyinat aldığı ilk günlərdən başlayaraq patronu - səbiq vergi naziri Fazil Məmmədovun gözüne xoş görünən torpaq sahələrini, xüsusilə perspektivli əraziləri ələ keçirmək üçün fəaliyyət göstərmiş. Bu sırada Şəmkir və Gədəbəy rayonları arasında yerləşən Yasamal dağında təxminən 30 hektarlıq bir ərazi də var. Geniş meşə massivini əhatə edən ərazidə vaxtilə sakinlər istirahət edib. Yediyarovun və Şəmkinin icra başçısı Alimpaşa Məmmədovun "yüngül əli" ilə "Yastı meşəsi" adlanan istirahət zonası da F.Məmmədovun saysız-hesabsız obyektlərdən birinə çevrilib.

Gədəbəyin mərkəzində yerləşən bazar da səbiq vergilər nazirinin "sinəsinə yatan" yerdə yerləşdiyindən 2013-cü ildə Ramiz Yediyarov həmin bazara da əl qoyub. Əvvəlcə rayonun kənarında, əkin-biçin sahələrinin ortasında, ən başlıcası isə pay torpağında bazar tikilib. Qanunsuz inşa edilən bazara sahibkarların köçmələri təklif olunub. Lakin

Gədəbəyin mərkəzində yerləşən bazarın icarəçi-sahibkarları son dərəcə əlverişsiz olan təklifdən imtina ediblər. Günlərin birində isə R.Yediyarovun bazanın köçürülməsi planının gərməkləşməsi üçün orada əl bir yanğın olub ki, 10 dəqiqənin içində bazar kibrit qutusu kimi yanıb külə dönüb.

(2013-cü il aprelin 7-də baş verən yanğının videosuna baxmaq üçün <https://www.youtube.com/watch?v=Om2tyAQIN7o> <https://www.youtube.com/watch?v=Om2tyAQIN7o> linki klikləyin)

Həmin dövrdə icarəçi sahibkarlar baş verənlərin araşdırılması üçün bir çox ünvanlara şikayətlər, məktublar yazıblar. Bu haqda mətbuatda da yazılar dərc olunub. Daş və betondan tikilmiş bazarda yanğından dərhal sonra Ramiz Yediyarov iclas çağırmışdı. İclasda sahibkarlara dəyən ziyanın ödənilməsi olmayıb. Eləcə bazarda çalışanlara deyib ki, yanğının qısaqapanmadan baş verib, vəssalam. İcarəçi sahibkarlara yanğın zamanı dəyən ziyan bu günə qədər də ödənməyib. Yediyarovun yanğından dər-

hal sonra ortaya atdığı qısaqapanma versiyası ilə icarəçi sahibkarlar razı deyildilər. Bildirirdilər ki, naqillərin yanmasından bazanın 10 dəqiqənin içində kül olması mümkün deyildi. Bazarda plastik işləmələr də yox idi ki, o cür guralovlanma baş versin. Sanki bazara benzini və ya digər tez alışan maye səpmişdilər ki, 1 anın içində külə dönsün, heç kim malını oradan çıxara bilməsin. Sakinlər o zaman deyirdilər ki, məqsəd bazanın icarəçilərini müflisləşdirib bazardan çıxarmaq və güzəştli şərtlər qarşılığında onları

Ramiz Yediyarovun qanunsuz inşa etdiyi rayon kənarındakı bazara köçürmək olub. Belə də olmuşdu. Ramiz Yediyarovun bazar planı yanğından sonra gerçəkləşmişdi.

4 il YAP-ın rayon təşkilatının sədri olmuş Ramazan Muradov da o dövrdə mətbuata açıqlamasında demişdi ki, bazar yandırılıb!

Yanğın baş verən dövrlərdə güclü dayaqları olan Ramiz Yediyarov, Fazil Məmmədov camaatın narazılığını administrativ yollarla yatırırdı bilməmişdilər. Bazar sahibi də narazılığını bürüzə verməmişdi. Görünürdü ki, onu razı sala bilsələr. Sadəcə, bazardakı icarəçi sahibkarlar təzə bazara getmək istəmirdilər. Deyirdilər ki, təzə bazar mərkəzdən uzaqdır, ora müştəri gəlməyəcək. Bazar yandıqdan sonra isə icarəçi-sahibkarlar da məcbur olub başçının şərtlərini qəbul etdilər.

Yandırılan bazar rayonun mərkəzində yerləşirdi və uzun illər ərazi istifadəsiz qaldı. Fazil Məmmədov ərazini 2017-ci ildə qada olduğu Namiq Əliyevə peşqəş etmişdi. Əgər Fazil Məmmədov, ardından Ramiz Yediyarov vəzifələrindən çıxarılmasaydılar, Namiq Məmmədovun burada çoxmərtəbəli bina tikdirəcəyi deyilirdi.

Bunun üçün hazırlıqlar da görülmüşdü.

Sual oluna bilər ki, bazanın sahibi bu günə qədər niyə şikayət etməyib? Cavab isə belədir - bazanın yanmasından sahibinə ziyan dəyməyib. Çünki yandırıldığı iddia edilən bazarda ziyan çəkən icarəçilər olmuşdu. Bazar sahibinin özü isə pay torpağında bazar tikib veriblər. Köhnə, yanmış bazanın torpağı da əlində qalıb, üstəlik, bir əlavə bazan da var.

Məlumatlara görə, yanmış bazarla yanaşı, Ramiz Yediyarovun Gədəbəydəki böyük torpaq saxtakarlığı da araşdırılacaq. Belə ki, araşdırmalarla müəyyən edilib ki, rayonun Söyüdlü kəndinin kənarındakı örüş sahələri Ramiz Yediyarovun əli ilə satılıb. Nazirlər Kabinetinin qərarına görə isə həmin ərazilər sırf örüş üçün nəzərdə tutulur. Ramiz Yediyarov isə örüş sahəsini təyinatı dəyişdirilmədən 38 nəfərə satıb.

38 nəfər ilkin sənəd, belediyyə qərarı olmadan, Dövlət və Torpaq Xəritəçəkmə Komitəsindən kadastr planı alıb. Hətta 38 nəfərdən 2 nəfərinin əlində reyestr xidmətindən çıxarışı ola-ola əlavə kadastr planı veriblər. Yeni "kupça"ları olan torpaq sahəsini başqa bir vətəndaşa veriblər.

E.HÜSEYNOV, Musavat.com

Azərbaycanda kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı iqtisadiyyatın qarşısında duran vacib məsələlərdən biridir. Uzun müddətdir dövlət müxtəlif yollarla bu sektorun inkişafına dəstək verməyə çalışır. Lakin hələ ki Azərbaycan kiçik və orta həcmli sahibkarlığın inkişafına nail olunduğunu söyləmək mümkün deyil. Bu sahədə ölkənin üzleşdiyi hansı çətinliklər var? Dünya təcrübəsindən nələri əxz etməli ki, kiçik və orta sahibkarlığın inkişafına nail ola bilək?

Bu və digər suallarımıza iqtisadçı-alim, Milli Məclisin üzvü Əli Məsimlidən cavab almağa çalışdıq. Millət vəkilii ilə müsahibəni diqqətinizə təqdim edirik:

- Əli bəy, Azərbaycanda kiçik və orta sahibkarlığın vəziyyəti sizi qane edirmi?

- Azərbaycanın neft amilinin dominant rol oynadığı iqtisadi modeldən yeni inkişaf modelinə keçməsi ilə əlaqəli qeyri-neft sektorunu sürətlə inkişaf etdirmək, rəqabət qabiliyyətli, şaxələndirilmiş və yüksək iqtisadi artımı təmin edən dayanıqlı milli iqtisadiyyatın formalaşdırılmasına nail olmaq dövlətin iqtisadi siyasətinin başlıca hədəfinə çevrilib. Beynəlxalq təcrübədən məlumdur ki, həmin hədəflərə nail olunmasında kiçik və orta sahibkarlığın hərtərəfli inkişafı həlledici rol oynayır. Çünki kiçik və orta sahibkarlığın yüksək səviyyədə inkişafına nail olan ölkələrdə ÜDM-in yarıdan çoxu bu sahənin payına düşür.

Azərbaycanda kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinin kəmiyyət göstəriciləri yaxşılaşsa da, hələlik iqtisadi inkişafa töhfəsi aşağı səviyyədədir. Yeni iş yerlərinin açılması, qabaqcıl texnika və texnologiyaların istehsalat tətbiqi və sair bu kimi mühüm göstəricilərə görə də kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinin payı ölkəmizdə sosial-iqtisadi tərəqqiyə təkan verə bilən səviyyəyə çatmayıb. Ölkəmizdə ÜDM-də özəl sektorun payı 83 faizdir. Bu baxımdan təkə onu qeyd etmək kifayətdir ki, Azərbaycanda sahibkarlıq subyektlərinin ümumi sayında kiçik və orta sahibkarlığın payı 97,8 faiz təşkil etsə də, onların ÜDM-də payı 6,4 faiz (kiçik sahibkarlıq- 5,2 faiz, orta sahibkarlıq -1,2 faiz) təşkil edir. Orada çalışanların orta aylıq maaşı 300 manat ətrafındadır, əksəriyyət isə 200-250 manat arasında gəlir əldə edir. Bu cür aşağı göstəricilər şəraitində fəaliyyət göstərən kiçik və orta sahibkarlığın vəziyyətini qənaətbəxş hesab etmək olmaz.

- Bu sahədə həyata keçirilən dövlət tədbirlərini yetərli saymaq olarmı?

- Beynəlxalq təcrübədən məlumdur ki, hər bir ölkədə səmərəli fəaliyyət göstərə bilən sahibkarlıq institutunun formalaşması və inkişafı xeyli dərəcədə dövlət-hakimiyyət orqanları tərəfindən müəyyənləşdirilən siyasətdən və ona uyğun yaradılan iqtisadi, hüquqi, si-

yasi və sair şəraitin əlverişlilik dərəcəsindən asılıdır. Azərbaycanda bazar münasibətlərinə keçid prosesində sahibkarlığın inkişafı istiqamətində xeyli iş görülmüşdür. Sahibkarlığın inkişafına dair proqramlar hazırlanıb həyata keçirilib, yetərinə geniş normativ-hüquqi baza yaradılıb. İstər özəlləşdirmə, istərsə də bilavasitə sahibkarlıq subyektlərinin yaradılması, eləcə də sahibkarlığın inkişafı üçün çox zəruri olan infrastrukturun yaradılması istiqamətində genişmiqyaslı işlər görülmüşdür. Ölkədə orta səviyyə-

nəticəsində qısa zaman kəsiyində onların sayı minlərlədən (!) çox azalıb. Ölkədə 165 mindən artıq kiçik sahibkarlıq subyekti, o cümlədən 18 minə yaxın kiçik müəssisə fəaliyyət göstərir. Göründüyü kimi, Azərbaycanda sahibkarlığın, o cümlədən kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı istiqamətində xeyli iş görülmüşdür. Bununla belə, hələlik ölkədə istehsal olunan məhsulun ümumi həcmində, açılan yeni iş yerlərində, eləcə də qabaqcıl texnika və texnologiyaların istehsalat tətbiqi sahəsində kiçik biznesin xüsusi çə-

neft sektorunun genişmiqyaslı inkişafının qeyri-neft sektorunun, o cümlədən kiçik və orta sahibkarlığın inkişafına mane olması götürülür. Çünki Azərbaycanda istehsal olunan məhsulda neft şirkətlərinin payı yüksəkdir. Bu da təbii olaraq kiçik və orta sahibkarlığın inkişafına müəyyən dərəcədə təsir edir. Son illər iqtisadiyyatın neftdən asılılığı azalmağa doğru gedir. Ötən ilin rəsmi statistikasında ÜDM-də qeyri-neft sektorunun xüsusi çəkisi 63 faizə yaxın göstərilib. Qeyri-neft sektorunun inkişafı isə daha

payı kifayət qədər yüksəkdir. Neft-qazla zəngin ərəb ölkələrindən Səudiyyə Ərəbistanının ÜDM-nin 25 faizini, Əlcəzairdə 77 faizini, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərində 75 faizini kiçik və orta müəssisələr istehsal edir. Küveytdə iş yerlərinin 90 faizi kiçik və orta müəssisələrin payına düşür. Deməli, neft amilinin dominant rolunun təsiri şəxsiz olsa da, əsas problem neft amilində yox, qeyri-neft sektorunda neft gəlirlərindən istifadənin rasionallıq və səmərəlilik dərəcəsinin, kiçik və orta sahib-

rülür. Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu indiyədək 34 600-dən çox sahibkarın ümumi dəyəri 4,5 milyard manat olan investisiya layihələrinin maliyyələşdirilməsinə 2,1 milyard manatdan artıq güzəştli kredit verib. Kreditlərin 75 faizi regionların, 25 faizi isə Bakı və qəsəbələrinin payına düşür. Maliyyələşdirilmiş layihələrin 90 faizini kiçik həcmli kreditlər təşkil edir. Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu, ABAD (Ailə Biznesinə Asan Dəstək) publik hüquqi şəxs və "Azər-TürkBank" ASC arasında birgə əməkdaşlıq

"Kiçik və orta sahibkarlığın vəziyyəti qənaətbəxş deyil"

Əli Məsimli: "Qeyri-neft sektorunda kiçik və orta sahibkarlığın payı 10 faizin altındadır"

"Sahibkarlıq subyektlərinin fəaliyyətinin səmərəliliyinin və gəlirliliyinin artırılması üçün əlavə tədbirlərin görülməsinə böyük ehtiyac var"

yə cavab verən bazar institutları formalaşmışdır; valyuta, kredit, qiymətli kağızlar, sığorta, lizinq bazarlarının yaradılması istiqamətində zəruri işlər görülmüşdür. Texnoparklar, sənaye parkları, sənaye məhəllələri, aqroparklar və sair yaradılır. İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində publik hüquqi şəxs statuslu Kiçik və Orta Sahibkarlığın İnkişafı Agentliyi yaradılıb. Azərbaycanda İxracın və İnvestisiyaların Təşviqi Fondu formalaşdırılıb. Lisenziyalarn sayının azaldılması, sənədləşmənin "ASAN Xidmət"ə verilməsi də sahibkarlığın inkişafı üçün olduqca faydalıdır. Yoxlamalarla bağlı qəbul edilən qərarlar

kisi və sair bu cür mühüm göstəricilər üzrə kiçik və orta sahibkarlığın payı sosial-iqtisadi tərəqqiyə güclü təkan vermək səviyyəsinə çatmayıb. Həmin subyektlərin əksəriyyətinin faydalı iş əmsali hələ çox aşağı olduğundan, kiçik və orta sahibkarlığın ölkə iqtisadiyyatındakı yeri və rolu, eləcə də ölkə iqtisadiyyatına töhfəsi və effektiv təsir dərəcəsi də aşağı səviyyədədir.

Burada əsas problem kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı məqsədilə həyata keçirilən dövlət tədbirlərinin olub-olmamasında deyil. Bu sahədə kifayət qədər qərarlar qəbul edilib. Çox vaxt əsas problem kimi

kiçik və orta sahibkarlığın inkişafından keçir. Amma Azərbaycanda qeyri-neft sektorunda kiçik və orta sahibkarlığın payı 10 faizin altındadır (kiçik sahibkarlıq- 8,1 faiz, orta sahibkarlıq -1,8 faiz). Deməli, həmin yanaşmada həqiqət payı olsa da, ölkəmizdə kiçik və orta sahibkarlığın zəif inkişafını təkə neft amili ilə bağlamaq yarıncıq yanaşma olardı...

- Neftli ölkələrdə kiçik və orta sahibkarlığın iqtisadiyyatda payı necədir?

- Beynəlxalq təcrübə göstərir ki, bizdən qat-qat çox neft hasil edən ölkələrin xeyli hissəsində kiçik və orta sahibkarlığın ÜDM-də və məşğulluqda

karlığın inkişafına dair qəbul edilən qərarların icra keyfiyyətinin aşağı səviyyədə olması, monopoliyanın dağıdıcı təsiri, maliyyə imkanlarının çox aşağı səviyyədə olması və sair bu kimi amillərlə bağlıdır. Sosialoloji sorğuların nəticələri göstərir ki, Azərbaycanda 5-10-15 il bundan əvvəl sahibkarlığın inkişafına mane olan amillərin xeyli hissəsi (*inhisarçılıq, məmur özbaşınalıqları, korrupsiya, azad rəqabət mühitinin olmaması, kredit resurslarına çıxışın məhdudluğu, vergi yükünün ağır olması və sair*) bu günə qədər hələ də qalmaqdadır. Ötən il Azərbaycan iqtisadiyyatına yönəldilmiş 17 milyard manata yaxın sərmayənin cəmi 3 faizi əksəriyyəti kiçik və orta təsərrüfatlardan ibarət olan kənd təsərrüfatına sərf olunub. Sənayeyə yönəldilən 10 milyard manatlıq sərmayənin 8,4 milyard manatı və ya 84 faizi neft-qaz, cəmi 640 milyon manatı və ya 6,4 faizi isə emal sənayesinə yönəldilib. Kredit qoyuluşları sahəsində də kiçik sahibkarlığa münasibətin mənzərəsi təqribən eynidir. Ona görə də on minlərlə ailənin gəlir mənbəyi olan kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinin inkişafının sürətləndirilməsi, fəaliyyətinin səmərəliliyinin və gəlirliliyinin artırılması üçün əlavə tədbirlərin görülməsinə böyük ehtiyac var.

başlayıb. ABAD-çılarn investisiya layihələrinin dövlətin güzəştli kreditləri hesabına dəstəklənməsini təmin edəcək "Azər-TürkBank" ASC həmin kreditlərin illik faiz dərəcəsi 4 faizdən artıq olmamaqla sahibkarlara çatdırılmasında müvəkkil bank rolunu oynayacaq. Kənd Təsərrüfatı Kreditləri üzrə Dövlət Agentliyi, Azərbaycan İnvestisiya Şirkəti və sair bu kimi qurumlar vasitəsilə də verilir. Bank kreditlərindən də istifadə edilir. Lakin dövlət xətti ilə verilən kreditlər sahibkarların kreditə olan tələbatın çox az bir hissəsini əhatə edir. Bank kreditlərinin isə faiz dərəcələri yüksək, şərtləri ağır olduğundan, bütün sahibkarlar üçün əlçatan deyil.

Verilən bank kreditlərinin çoxu Bakı şəhərinin payına düşür. Regionlarda yaşayan sahibkarların kredit resurslarına çıxışı məhdud olduğundan, regionlar daha çox dövlət xətti ilə verilən kreditlərlə kifayətlənməli olurlar. Bu isə yetərli deyil. Ona görə də kiçik və orta sahibkarların maliyyə resurslarına çıxışını təmin etmək üçün əlavə tədbirlərin görülməsinə ehtiyac var. Bu yöndə həlli vacib olan məsələlərdən biri dövlətin iştirakı ilə Aqrar-Sənaye Bankı və İnnovasiyalı İnkişaf Bankı kimi iki ixtisaslaşmış bankın yaradılmasını zəruri hesab edirik.

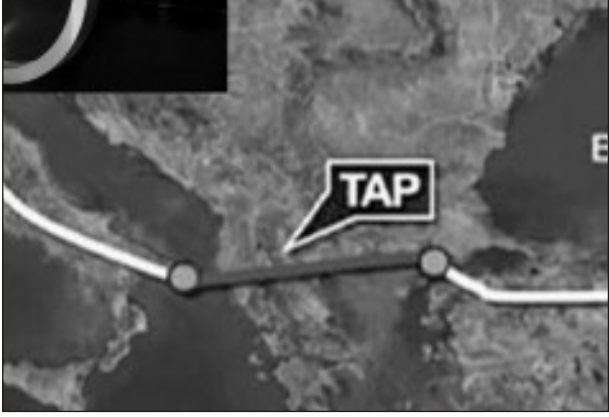
- Kredit məsələsində əsas çətinliklərdən biri girov təminatı tələbi ilə bağlıdır. Sizcə, bu problemi necə həll etmək mümkündür?

(davamı gələn sayımızda)

İtaliyanın yeni hökuməti TAP-a qarşı

Böyük layihə ilə bağlı təhlükəli bəyanat verildi; Azərbaycan nə edəcək...

İtaliyada "5 Ulduz" partiyası və "Şimal liqası" hərəkatı tərəfindən formalaşdırılan yeni koalision hökumət Azərbaycan qazının Avropa bazarlarına nəqli üçün nəzərdə tutulmuş Cənub Qaz Dəhlizinin bir hissəsi olan Transadriatik Qaz Kəməri (TAP) layihəsinə yenidən baxacağını elan edib.

"Reuters" in xəbərinə görə, bu barədə yeni kabinetin ətraf mühit naziri Serjio Kosta bəyan edib. Nazir TAP layihəsinin "mənasız və İtaliya üçün gereksiz" adlandırır (virtualaz.org). O bildirib ki, İtaliyanın TAP kəməri layihəsində iştirakı "bəzi digər iri layihələrlə birlikdə" yenidən nəzərdən keçiriləcək.

"TAP masa üzərindədir və biz onu prioritet kimi nəzərdən keçiririk..." - illərdir İtaliyada bu qaz boru kəmərinin çəkilməsinə qarşı etirazların, sabotajların təşkilatçısı olan "5 Ulduz" hərəkatını təmsil edən ətraf mühit naziri bildirib.

"Biz energetika siyasətimizi, qaza olan tələbatımızı nəzərə alaraq TAP layihəsinin hazırda tamamilə mənasız hesab edirik" - Kosta deputatların ona həftənin əvvəllərində ünvanlanmış sorğularına yazılı cavabında vurğulayıb.

Qeyd edək ki, TAP layihəsinin ümumi dəyəri 4.5 milyard avrodur, bu layihə cəmi 40 milyard dollara başa gəlməli olan Cənub Qaz Dəhlizinin bir hissəsidir.

Agentlik TAP konsorsiumundan İtaliyanın yeni hökumətinin bəyanatı ilə bağlı şərh ala bilməyib.

Məlumata görə, ətraf mühit naziri Kosta bildirib ki, TAP kəmərinin əsaslandırılması tamamilə yenidən nəzərdən keçiriləcək. Bu bəyanat kəmərin keçdiyi cənub regionlarının qubernatorlarının son bəyanatları ilə uzlaşır. Apuliya bölgəsinin qubernatoru bu günlərdə TAP layihəsinin marşrutunun dəyişdirilməsi məsələsini yenidən qaldırıb.

İtaliyanın cənubundakı yerli hökumətin "5 Ulduz" hərəkatından olan naziri Barbara Lezzi də iki gün əvvəl "Reuters"ə bildirib ki, onun partiyası TAP kəmərinin "gereksiz ekoloji təhlükə yaratdığı" düşünür və bu kəməri İtaliya üçün gereksiz hesab edir. Çünki İtaliyanın kifayət qədər yerli qaz potensialı var.

TAP konsorsiumu isə bundan əvvəl bəyan edib ki, kəmərin İtaliya hissəsinin marşrutunun dəyişdirilməsi layihəni 4-5 il geri sala bilər. Kəmərin İtaliya hissəsinin tikintisinin 2020-ci ildə başa çatması və həmin il TANAP kəməri ilə nəql olunacaq qazın ildə 10 milyard kubmetrinin bu kəmərlə Avropaya nəqlinin başlaması planlaşdırılırdı. Lakin belə görünür ki, İtaliyadakı yeni hökumət kəmərin çəkilməsini ləngitməyi qarşıya məqsəd qoyub.

Azərbaycan strateji əhəmiyyətli layihəsi önündə yaranan maneəni necə dəf edə bilər? İtaliyanın yeni hökumətinin təzyiqi ilə TAP-ın marşrutunun dəyişməsi mümkündürmü? Sualları cavablandırın iqtisadçı-ekspert Vüqar Bayramov bildirir ki, TAP Cənub Qaz Dəhlizinin mühüm tərkib hissəsidir: "İtaliyada hazırda hökumət böhranı yaşanır. Yeni formalaşan hökumətin möhkəmlənmək üçün populist bəyanatlar verməsi gözlənilir. Bu bəyanatlar bir çox hallarda siyasi xarakter daşıyır və onların reallaşdırılması reallaşmayacağıni söyləmək mümkün deyil. Bütün bəyanatlara rəğmən, TAP-ın marşrutuna dəyişiklik olunacağıni gözləmirəm".

Ekspertin sözlərinə görə, Azərbaycan bu məsələ ilə bağlı Avropa Komissiyası və İtaliya hökuməti ilə danışıqları davam etdirməlidir: "Avropa İttifaqı, Avropa strukturları bu layihəyə həmişə dəstək veriblər. Buna görə də Azərbaycan Avropa Komissiyasının də dəstəyindən istifadə etməklə İtaliya hökuməti ilə danışıqları intensivləşdirməlidir. Burada həm də lobbicilik fəaliyyətinin gücləndirilməsinə ehtiyac var. Çünki kəmərin marşrutunun dəyişməsi ilk qazın Avropa bazarına çatması tarixini yubada bilər. Bu isə layihədə iştirak edən heç bir tərəfə sərf etmir".

□ DÜNYA, "Yeni Müsavat"

Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən sonra 70 illik sovet hakimiyyəti dövrünün qiymətləndirilməsi məqsədilə müzakirələr dəim aparılır. Son olaraq belə müzakirələrə deputat Arif Rəhimzadənin söylədiyi fikirdən sonra start verilib. Xatırladaq ki, A.Rəhimzadə sovet hakimiyyətinin Azərbaycanda dövlət qurduğunu bildirmişdi.

Sovet hakimiyyəti Azərbaycana nə verir? Bu quruluşdan itkilərimiz nə olub, qazancımız (əgər varsa)nə?

Suallara cavab verən yazıçı-publisist Mehriban Vəzir deyir ki, sovet hakimiyyəti Azərbaycanın dövlət müstəqilliyini ələndən alıb:

"Bu, bir dövlət üçün ən böyük faciədir. Azərbaycanda məktəblər, xüsusilə də qız məktəbləri, xeyriyyə cəmiyyətləri bağlandı. İctimai mülkiyyət insanların ələndən alındı. Bəlkə də mən ardıcılıqla sadalamıram, amma sovet hakimiyyətinin Azərbaycanda etdikləri tam bir dəhşət idi. 28 aprel-dən keçən 4 ay müddətində Azərbaycanda 48 min kəndli qətlə yetirildi. Bunu edənərlər erməni və ruslardan ibarət bolşeviklər idi. Onlar aralarına azərbaycanlıları buraxmırdılar. Sovet hakimiyyətinin ilk 10 ilində Azərbaycan xalqı türklər və qeyri-türklər olmaqla 2 yerə bölündü. Türklərə məktəblərdə dərs demək qadağan olundu. Bütün ölkə boyu məktəblərdə dərs deyən müəllimləri ot kimi biçdilər. Əsnaf, azacıq da olsa mülkiyyət sahibi olanların uşaqlarını məktəblərə buraxmadılar. Bu, bir anormal, qatil rejim idi. Bəziləri deyirlər ki, Sovetlər Azərbaycanda dövlət qurdu. Bu, kökündən yanlış fikirdir. Cümhuriyyətin devrilməsində iştirak etmiş azərbaycanlıların hamısını sovet hakimiyyəti 37-ci illərdə qırdırdı. Məsələn, Ayna Sultanova kimi edliyyə naziri, baş prokuroru olmuşdu. O, vəziyyətlə bağlı Staline şikayətə gedərkən Moskvada vağzalda tutub saclarından sürüyərək Azərbaycana gətirdilər. Onun ərinə - Həmid Sultanovu, Qəzənfər Musabəyovu üzünə durğuzdular ki, guya müsavətpatçılarla əlbiridir. Ümumiyyətlə, kişili-qadınlı Azərbaycanda sovet hakimiyyətinin qurulmasında ürekdən iştirak etmiş hamının başına oyun açıldı, öldürüldü, sürgün edildi. Yeni iqtisadi sərəvətlərini talamaq bir yana, Azərbaycan xalqının bütün bəhrəsini, ziyalılarını, düşünən beyinlərini qırdılar. Daha sonra müharibədə yüz minlərlə insanımız məhv oldu. O qırğınlardan sonra yarananlar isə xalqın öz gücünə yaratdıqları idi. Xalq, aydın məsələdir ki, dayanmır, hansı zülüm altında olsa belə, övladları yetişdirir. Azərbaycan xalqı da çox istedadlı

xalqdır".

M.Vəzirin sözlərinə görə, sovet hakimiyyəti Azərbaycanın bütün sərəvətlərini talan edib: "Xalq öz sərəvətlərinin yüzdə birinə adekvat yaşamaq istəyib. İndi çoxlarının yadımdadır, Ermənistanla, Gürcüstanla sərhəd rayonların camaatı gedib evinə ərzağı oraldan alırdı. Bakıda da

sində batıb qaldığı deməkdir."

Milli Məclisin üzvü, deputat Zahid Oruc isə deyir ki, 90-cı illərdən sonra yaşadığımız keçmiş verilən qiymətlərin bir neçə dəfə dəyişdiyinin şahidi olub: "Təbii ki, əgər biz müstəqilliyimizin olmadığından danışırsaq, bu, avtomatik işğal hadisəsi sa-

realığına baxmayaraq, sovetlər sistemində yer alarkən, bu quruluşun bütün qadalarına rəğmən, xalqlar mühüm bir inkişaf yolu keçdilər: "Burada dərhal belə mövqe tutulur ki, "nə etməliydi, həftə quldarlıq quruluşunda belə inkişaf vardı"... Doğru yanaşma sayıla bilər. Amma biz totalitarizmdən danışırsaq, ümumiyyətlə, dövlətləri müttəfiq respublika adı altında saxlamayaraq tamamilə ləğv edə bilərdilər. Hər halda, bunu etməyiblər. Digər tərəfdən, təhsilli adamlarımızın sayının artmasından tutmuş, əmək

Sovet quruluşu

Azərbaycana nə verdi...

Mehriban Vəzir: "Bu, işğalçı və qatil bir rejim idi..."

insanların günü gün deyildi, məhrumiyyətlər içərisində yaşayırdı hamı. İndiki dövrün kasıbı da o vaxtın normal yaşayışından daha yaxşı yaşayırdı. Sovet hakimiyyətinin Azərbaycana vurduğu iqtisadi, mənəvi zərbə ölçüyəgəlməzdir. Xalqın adını ələndən aldı: bu gün talış talış olduğunuzu, tat tat olduğunuzu rahatlıqla deyə bilər, amma mən türkəndə deyəndə gözəllər bəzəlir. Bundan artıq nə etməliydi ki, sovet hakimiyyəti?

Faşist Almaniyanın Avropaya vurduğu zərər tez aradan qaldırıldı, almanlar onun etdiklərinə görə qonşularından üzr istədilər, etiraf etdilər günahlarını. İndi də Almaniya Avropanın inkişafına, çiçəklənməsinə ən böyük töhfə verənlərdən biridir. Amma Rusiya nəinki günahlarını etiraf etmir, hətta özünü haqlı sayaraq keçmiş respublikalarda dağıdıcı fəaliyyətlərini davam etdirməkdədir".

Yazıçı xanıma görə, sovet dövründə nələrsə olubsa, xalqın öz gücünə idi: "Bunu bizə heç kim gətirib nimçədə verməyib. Əlbəttə, sovet hakimiyyəti dövrü də bizim tariximizdir, onu öyrənməli, qiymətləndirməliyik. Lakin "Sovet hakimiyyəti Azərbaycanda dövlət qurdu" demək, tarixi bilməmək, qafanın keçmiş biliklərin içəri-

Zahid Oruc: "Sovetdən qalan hər şeyi dağıtmaq xeyrə gətirmir"

yımlalıdır, bunun başqa adı yoxdur. Çünki bütün hallarda bizim üçrəngli bayrağımızın yerə endirilməsi, əvəzində tamamilə fərqli bir ideologiyaya, idarəetmə sistemine malik olan bir rejimin bərqərar edilməsini başqa adla çağırmaq mümkün deyil. Lakin bütün hallarda biz tariximizə, 100 illik dönməyə qiymət verərək obyektiv kateqoriyalardan çıxış etməliyik. O da ondan ibarətdir ki, bəli, cümhuriyyət dövrü olmasaydı, o ərazidə, o quruluşda, o siyasi vahiddə bir dövlət Sovetlər Birliyinə daxil ola bilməzdi. Yeri gəlmişkən, Türküstan dövlətindən tutmuş, Şimali Qafqaz arealında yaranması istənilən müxtəlif subyektlərin də varlığına son qoyuldu. Azərbaycan üçün elə edilmedi. Əksinə, Sovetlər Birliyi ayrı-ayrı yerlərdə dövlət qurdu. Bu da tarixin bir ironiyası, ziddiyyətlərindən biri sayıla bilər. Bildiyiniz kimi, bu gün "Okraina"- "Ukrayna" adlı dövlətlə bağlı iki slavyan xalqı bir-biri ilə üz-üzə dayanıblar. Nəinki Kreml strateqləri, eləcə də rus xalqının böyük bir kısmı elə hesab edir ki, Sovet hakimiyyəti olmasaydı, Ukrayna adlı bir dövlətin yaranmasından söhbət belə gedə bilməzdi. Biz, əlbəttə, belə müzakirələrə qatılmırıq..."

Deputatın fikrincə, işğal

qəhrəmanlıqları, ictimai həyatın bütün sferalarında quruculuq, öz ədəbiyyatının formalaşdırılması, öz adıyla çağırılması da həqiqətdir. Buna görə də erməni və gürcü elm, siyasət nümayəndələrinin fikirləri ilə tanış olsanız, görəcəksiniz ki, bu günlərdə qeyd etdikləri 100 illik tədbirlərdə 3-cü respublikanın yubileyindən danışırlar. Yeni əgər biz dövlət müstəqilliyimizin 100 illiyindən danışanda 70 ili tamamilə işğal və faşizmlə bərabər tutulan bir hadisə kimi dəyərləndirəcəyiksə, onda bu rəqəmin düzgün olmayan tarix üzərində qurulduğunu deməliyik. Yox, əgər bütün qadınlar içərisində həm də müxtəlif dövlətçilik elementlərinin xüsusiyyətlərini qoruyub saxlamışıqsız, buna da dəyər vermək lazımdır".

Deputat hazırda iki mühüm tendensiyanın müşahidə olunduğunu bildirir: "Birincisi, Qərbin uzun illərdir apardığı total kampaniya. Bu da ondan ibarətdir ki, hitlərizmlə sovet dövrünü, bolşevizmi bərabərləşdirirlər, hətta on minlərlə kitablar da nəşr olunub. Bildirilir ki, 90 milyon insan o dövrlərdə məhv edilib. Ona görə də faşizm üzərində qələbə hadisəsini bir dövlət istismar edir deyərək Putinin təşkil etdiyi tədbirlərə gəlmirlər, boykot edirlər. İkinci bir tendensiya budur ki, kimsə sovet dövründə olan yaxşı şeylərdən nəse yazırsa, dərhal onu linç edirlər. Bu, çox yanlış yanaşmadır. Biz tariximizi dəyərləndirərkən deməliyik ki, ikinci respublika sovet dönməində mövcud olub, indi üçüncü respublikadır. Bu dövrün xarakteristikasını verərək uğurları qeyd etməli, bəlaları öz adıyla çağırmalıyıq. Azərbaycanda sovetdən qalan hər şeyi dağıtmaq xeyrə gətirmir".

□ Dünya SAKIT, "Yeni Müsavat"

Ermenistanın baş naziri son günlər davamlı şəkildə bir-birinə zidd açıqlamaları ilə özünü güllünc vəziyyətə salmaqda davam edir. Hakimiyyətə gəldiyi günün səhəri Qarabağda peyda olan Paşinyan Dağlıq Qarabağın danışıqlarda tərəf kimi iştirakı "ideyası" ilə çıxış etmişdi. Bundan sonra hətta eks-prezident Levon ter-Petrosyan da onu bu mövqeyinə görə qınadı və danışıqlar formatının dəyişməsinin mümkünsüzlüyünü anlatmağa çalışdı. Ardınca isə N.Paşinyan Azərbaycanla danışıqlara hazır olduğunu bəyan etsə də, növbəti dəfə Dağlıq Qarabağın danışıqlarda iştirakı olmadan prosesin effektiv olmayacağı iddiasını səsləndirdi.

Göründüyü kimi, Paşinyan da Sərkisyanın "yolunu" getməyə çalışır, ancaq təcrübəsizliyi buna imkan vermir. Konkretləşdirsək, Paşinyan Sərkisyanın rolunu kobud və pis formada oynayır. Deməli, yaxın illərdə nə Ermənistan normal ölkəyə çevriləcək, nə erməni gənclər normal yaşamaq üçün ölkəsinə qayıdacaq, nə də Qarabağdan Ermənistanı daşınan əsgər meyitlərinin ardı kəsiləcək. Paşinyan anlamır ki, onun rəhbərlik etdiyi ölkə Azərbaycanın torpaqlarını 25 ildən çoxdur işğalda saxlayır və Azərbaycanın ən böyük güzəştli məsələnin sülhlə həllini istəməsidir.

Erməni baş nazir iddia edir ki, Dağlıq Qarabağın iştirakı olmadan bu danışıqlar effektiv olmayacaq. Ölkəsi fəlakətli durumda olan Paşinyan radikal kursu davam etdirsə, tezliklə əsgər anaları onun özündən övladlarının ölümünə görə cavab tələb edəcəklər. Görün, nə qədər bəsit dünyagörüşə malikdir ki, deyir Sərkisyanın və Köçəryanın fərqli olaraq qarabağlı olmadığını üçün Dağlıq Qarabağın adından danışa bilməz. Bu məntiqlə, Sərkisyan və Köçəryan da Ermənistan adından danışmamalıydı, çünki qarabağlıdırlar.

"Əgər Azərbaycan müharibə variantını əsas götürürsə, Ermənistan niyə sülhə hazırlaşmalıdır? Biz danışıqların konstruktivliyinə tərəfdar olacağıq, lakin heç vaxt adekvatlılığı itirməyəcəyik. Biz bir dəfə qalib gəlmişik, qalibiyyət ruhu gələcək qələbələrə də inam yaradır", - deyir Paşinyan Azərbaycanı müharibə ilə hədələməyə cəhd edib.

Rəsmi Bakı işğal olunmuş Dağlıq Qarabağ bölgəsində yaradılan qondarma rejimin danışıqlarda tərəf kimi iştirakını israrla istəyən Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan bu arzusunu absurd "argument"lə əsaslandırıb. Azərbaycan XİN bu bəyanatı operativ reaksiya verərək, bəyan edib ki, Ermənistan rəhbərliyi tərəfindən verilən bu kimi açıqlamaları münafiqşənin həlli üzrə danışıqlar prosesini pozmağa və işğala əsaslanan status-kvonu saxlamağa yönəlmiş qeyri-konstruktiv addım kimi qiymətləndirir.

Moskvada Rusiya və Ermənistan xarici işlər nazirləri arasında keçirilən görüşdən sonra xəbər verir ki, Paşinyan

Bakı və İrəvan arasında söz savaşı

Qarabağda savaşa çevrilə bilər

Paşinyan hökumətinin təxribatları Azərbaycanı silaha əl atmağa vadar edir; **ehtiyatda olan polkovnik-leytenant: "Qarabağda hərbi əməliyyatlar riski indi əvvəlki illərlə müqayisədə daha çoxdur"**

yanın arzuları reallaşmayaacaq. Hətta Rusiya belə, onun iddialarını ciddi qəbul etmir. Rusiya Ermənistanın Qarabağın danışıqlarda tərəf kimi iştirakı ilə bağlı istəyinə mənfi münasibət bildirib. Rusiya XİN başçısı Sergey Lavrov əlavə edib ki, Rusiyanın Dağlıq Qarabağ münafiqşəsi ilə bağlı mövqeyi dəyişməz olaraq qalır.

Azərbaycanın işğal olunmuş torpaqlarında Ermənistan tərəfindən yaradılan separatçı rejimin keçmiş "xarici işlər naziri", politoloq Arman Melikyan iddia edir ki, Azərbaycan İrəvanda ikihakimiyyətlikdən istifadə edərək, münafiqşəni hərbi yolla həll etmək planını işə salacaq (publika.az). Melikyan Azərbaycanın güclü şəkildə hərəkətə keçdiyini və bu situasiyada Ermənistanın zəif olduğunu qeyd edib.

"Azərbaycan hərbi fəallığı artırır, bunun əsas səbəbi Ermənistanın mövqelərinin zəif olmasıdır. Azərbaycan Ermənistanı ikihakimiyyətlikdən münafiqşənin hərbi yolla həlli planını həyata keçirmək üçün istifadə edə bilər", - deyir erməni politoloq Ermənistanında hazırda müxalifətə keçən Respublika Partiyasının parlamentdə çoxluq təşkil etməsinə işarə edib.

A.Melikyan əlavə edib ki, Ermənistanın danışıqlarda Dağlıq Qarabağı tərəf kimi cəlb etməsi ilə bağlı siyasi proqramı yoxdur: "İrəvanın bu istəyi dağıdıcı davranış və siyasi şantaj kimi qəbul ediləcək". Onun sözlərinə görə, danışıqlar prosesi ilə tanış olmaq üçün Paşinyana vaxt lazımdır: "Bu müddətdə də dönüş qərarları haqqında bəyanatların səslənməsi olduq-

ca zərərli, xüsusilə Ermənistanında mövcud olan ikihakimiyyətlik şəraitində. Hesab edirəm ki, Ermənistanın xeyri üçün hakimiyyət yeni vəziyyət yaratmalıdır. Mən bunu həmişə deyirdim, lakin Serj Sərkisyan hakimiyyəti bunu etmədi. Çünki Sərkis-

ucbatından hansısa bəlli məqamda və nöqtədə, "quş dimidiyindən ilişən kimi", bərk ilişəcək. Bunun artıq işartıları görünür. Diqqət edin, bu adam Qarabağla bağlı bu qısa müddətdə nə qədər ziddiyyətli, nə qədər qəribə açıqlamalar verib, hərəkətlər edib. İlk səfərini Qarabağa

öz hakimiyyətinin qorunması, möhkəmlənməsi üçün diqqəti yayındırmaq kimi addımları ata bilməsi mümkündür. Lakin bu, uzunmüddətli olmayacaq. Çünki indiki halda onun Ermənistanı vahid şəkildə idarə etməsi üçün rıçaqları zəifdir. Onun hakimiyyətdə möhkəmlənməsi prosesi də

rinci sual: "Dağlıq Qarabağ münafiqşəsi həll olunmadan güclü və stabil Ermənistanın varlığı mümkündürmü?" Erməni nazirin cavabındakı ilk cümlə belədir: "Tamamilə doğru deyirsiniz". Yəni erməni nazir faktiki etiraf edir ki, münafiqşə həll olunmadan Ermənistanın sabit və

yan ərazilərin qaytarılması ilə razılaşırdı".

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev növbəti dəfə Ermənistan xəbərdarlıq edərək Bakının dəyişməz mövqeyini nəzərə çatdırıb. Bəs Bakı və İrəvan arasındakı söz savaşı, ABŞ kəşfiyyatının da aylar öncə xəbərdarlıq etdiyi kimi, hərbi qarşıdurmaya çevrilə bilərmi?

Hərbi ekspert, ehtiyatda olan polkovnik-leytenant Üzeyir Cəfərov "Yeni Müsavat"a dedi ki, Qarabağda hərbi əməliyyatlar riski indi əvvəlki illərlə müqayisədə daha çoxdur: "Ona görə ki, bu gün Ermənistan hakimiyyətində çox naşı, populist bir küçə adamı olan Nikol Paşinyan dönəmi davam edir. Doğrusu, bunun nə qədər davam edəcəyini də demək çox çətinidir. Bu, çox qeyri-ciddi, çox naşı bir adamdır. Böyük ehtimalla o, məhz səriştəsizliyi

edən bu adam dünən görünənə absurd və axmaq fikir səsləndirir: "Mənim Qarabağ adından danışmağa haqqım yoxdur". Sanki bu huşsuz dünən nə dediyinin, etdiyinin fərqi deyil. Hələ ki davam edir. Amma onun ilk böyük səhvi ələmi qarşıdıracaq".

Ü.Cəfərov qeyd etdi ki, Ermənistan hakimiyyətinin havadarları da bütün bunları hiss edir: "Əvvəlki aylarla müqayisədə Rusiya bunun ipini yığıb-yığırdırmaq üçün çox aktiv hərəkətlər edir. Amma bu özündənrazı Paşinyan çox axmaq və düşüncəsiz hərəkətlər edə bilər. Ona görə də biz diqqətimizi əsla azaltmamalıyıq. Qarabağda silahlı toqquşma riski hər zamankından daha çoxdur".

Hərbi ekspert qeyd etdi ki, Paşinyanın Bakını savaşa təhdid etməsi elə də qorxulu bir hadisə deyil: "Amma istənilən an təxribat,

daxildə elə də rəvan getmir. Kifayət qədər çətinlikləri, problemləri var".

Ermənistan isə özünü cığal uşaq kimi aparmaqdadır. Elə Ermənistan XİN rəhbərinin Bakını Avrasiya İqtisadi Birliyi ilə təhdid etmək cəhdi bundan xəbər verir.

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu "Yeni Müsavat"a açıqlamasında Ermənistan XİN başçısının Rusiyaya səfərinə diqqət çəkdi: "Ermənistanın xarici işlər naziri Zöhrab Mnatsakyan iyunun 7-də rusiyalı həmkarı Sergey Lavrovla Moskvada görüşdükdən sonra Rusiyanın "Kommersant" qəzetinə gəniş müsahibə verib. Müsahibədə deyilənlərin çoxunu erməni rəsmilərin və diplomatların dillərindən illərdir eşidirik. Ancaq rusiyalı jurnalistin iki sualına verilən cavaba diqqət yetirməyə dəyər. Bi-

güclü olması mümkün deyil. İkinci sual: "Ermənistan Azərbaycanın Avrasiya İqtisadi Birliyinə üzvlüyünə mane ola bilərmi?" Erməni nazir sualdan qaçmağa çalışsa da, jurnalist ondan əl çəkmir. Yekunda erməni nazir bunu deyir: "Biz veto hüququndan istifadə edəcəyik". Beləliklə, baş nazir Nikol Paşinyanın Soçiyə gedib rusiyalı həmkarı Vladimir Putinlə görüşməsi və xarici işlər naziri Zöhrab Mnatsakyan Moskvaya gedərək Lavrov qarşısında hesabat verməsi İrəvanın xarici siyasətində dəyişiklik olmadığını göstərir".

E.Şahinoğlunun sözlərinə görə, Soçidə və Moskvada Ermənistanın yeni hakimiyyətinə çərçivələri göstərirlər və bundan kənara çıxma bilməyəcəyini anladılar: "O ki qaldı Ermənistanın Azərbaycanın Avrasiya İqtisadi Birliyinə üzvlüyünə mane olmasına, birincisi Dağlıq Qarabağ münafiqşəsi həll olunmadan Azərbaycanın Ermənistanla eyni iqtisadi məkanda varlığı mümkün deyil. İkincisi, hipotetik olaraq Azərbaycan Avrasiya İqtisadi Birliyinə üzvlük istəyini bildirsə, Rusiya Ermənistanı Azərbaycanla qarşı veto hüququndan istifadə etməyə imkan verməyəcək. Çünki Rusiyaya Avrasiya İqtisadi Birliyində daha çox üzv lazımdır".

Yeri gəlmişkən, iyunun 7-də, gecə yarısı təmas xəttinin şimal hissəsində mövqelərimizi atəşə tutan erməni hərbi cavab atəşi nəticəsində yaralanıb. Bu isə savaşın hər an başlaya biləcəyi ehtimalını artırır...

□ E.PASASOY,
"Yeni Müsavat"

Ermənistanın yeni xarici işlər naziri, Nikol Paşinyanın qərbyönlü kadrlarından sayılan Zoqrab Mnatsakanyanın ilk Moskva səfəri uğursuzluğa tuş gəldi. Erməni XİN başçısı xüsusən də Dağlıq Qarabağdakı separatçı rejimi birbaşa danışıqlara tərəf kimi qoşmaqla bağlı Rusiyadan umduğu dəstəyi ala bilmədi və əli etəyindən uzun geri qayıtdı. Kreml məsələyə, yumsaq desək, istı yanaşması və Bakının razılığının vacib olduğunu söyləməklə, Bakını "nişan verməklə" erməni tərəfini əməllə məyus elədi.

Ona və baş nazir Nikol Paşinyana Moskva nəinki bu məsələdə dəstək vermədi, üstəgəl, erməni tərəfi yalançılıqda suçlandı. Belə ki, Rusiya XİN rəhbəri Sergey Lavrov birgə mətbuat konfransında söylədi ki, erməni yetkililərinin iddia elədiyi kimi, rusiyalı həmsədr İqor Popov heç vaxt deməyib ki, Qarabağ danışıqlarında tərəf kimi iştirak etməlidir.

İndi məntiqlə əgər Ermənistanın 1 nömrəli müttəfiqi də Qarabağ şərtini rədd edirsə, demək, bu, N.Paşinyan hökumətinin xarici siyasətdə, o cümlədən Qarabağla bağlı siyasətində ilk ciddi fiasko sayıla bilər. Yeni Moskva işarə vurur ki, "köhnə bazara təzə nırx qoymaq" mümkün olmayacaq. Odur ki, N. Paşinyan da, onun baş diplomatu Mnatsakanyan da separatçı rejimi danışıqlar masası arxasında əyləşdirməklə bağlı sərəm tələbi nə qədər tez unutsalar, bir o qədər özləri üçün urvatlı olar.

"Nikol Paşinyan blefle məşğuldur". Bunu isə politoloq Elxan Şahinoğlu deyib. "Paşinyan dəqiq bilir ki, təklifi keçməyəcək. Hətta Ermənistanın xarici işlər naziri ilə görüşən Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrov da Paşinyana ümid yeri qoymadı. Lavrovun sözlərindən hasil olan nəticə budur ki, Azərbaycan etiraz edirsə, Qarabağ təmsilçilərinin danışıqlarda iştirakı mümkün olmayacaq", - deyər xətlərində.

Politoloq hesab edir ki, Nikol Paşinyanın məqsədi diqqəti həll prosesindən ayırdırmaqdır: "Paşinyanın iqtidarı zəifdir, Qarabağ danışıqlarına hazır deyil. Ona görə də növbədənəkar parlament seçkisinə qədər vaxtı uzatmağa çalışır. O, indiki kövrək parlamentlə ciddi addımlar atmağa risk etmir".

Lakin Paşinyan və komandasının inqilab sonrası eforiyaya uyaraq irəlilədikləri absurd tələblər yavaş-yavaş, bir-bir fiasko olsa da, düşmən tərəf yeni sərəm açıqlamalar verməkdən, "stəkanda fırtına" yaratıb Moskva və Bakını qorxutmaq taktikasıyla əl çəkmək istə-

Ermənistanın "stəkanda fırtına"

taktikası puça çıxır - Qarabağ və

Naxçıvan ətrafında yeni durum

Düşmən ölkədə post-inqilab eforiyasının tozu yatdıqca, yeni erməni rəsmiləri də yavaş-yavaş acı gerçəyi dadırlar; Moskva ondan dəstək istəyən düşməne Bakını nişan verir; **politoloq**: "Paşinyan blefle məşğuldur..."

mir.

Məsələn, Moskva səfərindən pərt olan Z. Mnatsakanyan bir növ, özünü sındırmaq və Ermənistanın guya suveren ölkə olduğunu isbatlamaq üçün Rusiyanın "Kommersant" nəşrinə müsahibəsində söyləyib ki, Ermənistan Azərbaycanın Avrasiya İqtisadi Birliyinə (AİB) üzv olmasına qarşı çıxacaq.

"AİB əməkdaşlıq təşkilatıdır, Azərbaycan isə hazırda Ermənistanı bloklayır və bizim əleyhimizə birtərəfli tədbirlər görür", - deyər bildirib. "Diqqət edin, hətta Ermənistan əleyhinə və bütün dünyadakı ermənilər əleyhinə işlədilən terminoloji dövrüyyəyə baxın. AİB - əməkdaşlıq təşkilatıdır. Siz bizdən nə gözləyirsiniz?" - erməni baş diplomatu söyləyib (AİB 2015-ci ilin yanvarın 1-də Gömrük Birliyi və Vahid İqtisadi Məkan bazasında yaradılıb. Rusiya, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Belarus və Ermənistan AİB-ə üzvdürlər).

Göründüyü kimi, Ermənistanın yeni rəhbərliyi Moskvanı şantaj eləməkdə davam edir. Daha doğrusu,

şantajla cəhd edir. Çünki Rusiya bu layihələrdə əsas söz sahibidir və hansısa ölkənin, o cümlədən Azərbaycanın ona üzvlüyü aktuallaşarsa, Rusiyadan asılı olan vassal Ermənistan buna əngəl yarada, Moskvanın sözündən çıxıb bilməz.

İkinci yandan, rəsmi Bakı bir neçə dəfə bəyan edib ki, Ermənistan işğal altındakı ərazilərin heç olmasa, bir qismini qeyd-şərtsiz boşaltmağa başlamasa, onunla bu qurumda heç vaxt təmsil olunmayacaq. Bu mənada Mnatsakanyanın yuxarıdakı sitatı qabaqdangəlmiş və heç kəsə gerek olmayan özündən razılıq əlaməti kimi də qiymətləndirilə bilər. Yeni Paşinyan hökumətinin stəkanda daha bir "fırtına" yaratmaq cəhdindən savayı bir şey sayılmaz.

Az öncə isə yeni erməni rəhbərliyi Naxçıvan ətrafında başqa bir "fırtına" yaratmaq istəyirdi. Ancaq Azərbaycan Ordusunun həmin istiqamətdə lokal hərbi uğuru ilə o da sabun köpüyü kimi dağıldı. Daha sonra Ermənistandakı post-eyforiya havasına uyan

təxribatçı-politoloq Levon Şirinyan belə bir sərəm fikir söylədi ki, guya bu il "Naxçıvan məsələsinə siyasi-hüquqi mənada" bağlayacaqlar. Sitat: "Xarici İşlər Nazirliyində hesab edirlər ki, vəziyyət dəyişib və Naxçıvanın "erməni torpağı" olması ilə bağlı siyasi-hüquqi sənədlər hazırlanacaq və beynəlxalq təşkilatlara veriləcək. Lazım olarsa, müharibəyə də başlayacağıq".

Siyasi İnnovasiya və Texnologiyalar Mərkəzinin direktoru, politoloq Mübariz Əhmədov "Şərq"ə açıqlamasında Naxçıvan mövzusunda diqqət çəkərək, Ermənistanın Naxçıvan barədə "planları"nın 6 aydır aktivləşdiyini deyib: "Hələ Serj Sarkisyanın prezident olduğu dövrdə bu müzakirələr ortaya atılırdı. Ermənistanın Naxçıvana hücum planını aktuallaşdırmasının səbəbləri var. Bu ərazidə qoşunların təmas xəttində, işğal olunmuş ərazilərdə erməni və Azərbaycan orduları təkbətək üz-üzə dayanıb. Ermənilər başa düşürlər ki, müharibə başlasa, məğlub olacaqlar. Vurğunun Naxçıvan

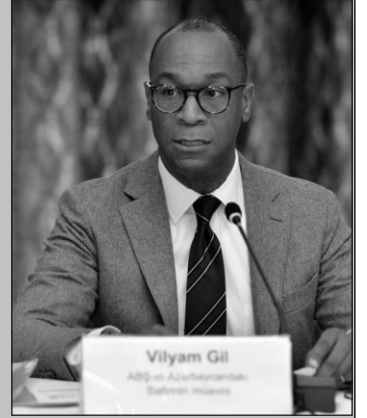
"Azərbaycanlı məcburi köçkünlərə 112 milyon dollardan çox yardım etmişik" - ABŞ diplomatu

"Azərbaycan müstəqilliyini yenidən bərpa etdikdən bəri ABŞ azərbaycanlı məcburi köçkünlərə 112 milyon dollardan çox yardım edib".

APA-nın xəbərinə görə, bunu ABŞ-in Azərbaycanlı müvəqqəti işlər vəkil Vilyam Gil deyib.

V. Gil bildirib ki, ABŞ-in məqsədi azərbaycanlıların arzuladığı daha firavan, sabit gələcək qurmaqda onlarla əməkdaşlıq etməkdir:

"Bildiyiniz kimi, ABŞ Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllinə dair Minsk Qrupu prosesinin həmsədri olmaqla, proses çərçivəsində münaqişənin sülh yolu ilə həlli üçün təşəbbüslər bir araya gətirərək həll yolunun tapılması istiqamətində işlər görür. Amma eyni zamanda məcburi köçkün əhalisinin ehtiyacları var ki, bu ehtiyaclar təmin edilməlidir və şadiq ki, məcburi köçkünlərə yönəlmiş uğurlu fəaliyyət həyata keçirə bilirik".

Rusiyanın yeni səfiri Azərbaycana gəlib

Rusiyanın Azərbaycana təyin olunmuş yeni səfiri Mixail Boçarnikov dünən səhər saatlarında Bakıya gəlib.

Bu barədə APA-ya açıqlamasında Rusiyanın Azərbaycanlı səfirliyinin mətbuat katibi Denis Aşaşkin bildirib.

O, daha sonra bu barədə əlavə məlumat verilməyini deyib.

Qeyd edək ki, mayın 29-da Rusiya prezidenti Vladimir Putin Mixail Boçarnikovu Rusiya Federasiyasının Azərbaycandakı səfiri təyin edib.

M. Boçarnikov 2006-cı ildən bu ilin fevralınadək Rusiyanın Qazaxıstandakı səfiri olub

O, yeni postunda Vladimir Doroxini əvəzləyib. V.Doroxin 2017-ci ilin noyabrında vəzifəsindən azad edilib.

üzərində qoyulmasının məqsədi isə böyük dava salmaqdır".

Politoloqa görə, plan belədir: "Onlar hücum edəcəklər, Qars müqaviləsinə görə, Türkiyə Azərbaycana köməyə gələrək, erməniləri məğlub edəcək. Türkiyə ordusu Ermənistanın ərazisinə girəndə Rusiya hərəkət keçəcək, müttəfiqi olan Ermənistanı qorumağa çalışacaq. Bu zaman rəsmi Moskva Ankaraya müharibə elan etməlidir. Beləliklə, məsələ böyüyəcək, təşkilatların - NATO və Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının (KTMT) müharibəsinə çevriləcək. Aydın görünür ki, ermənilərin bu planının məqsədi Rusiya və Türkiyə arasında gərginlik yaratmaqdır".

M.Əhmədovun fikrinə görə, Naxçıvanda Əlahiddə Qoşun erməniləri məhv etmək üçün kifayətdir: "Tək Naxçıvan istiqamətində deyil, hətta Qarabağda da qoşunlarımız erməni qüvvələrindən qat-qat üstündür. Ona görə ermənilərin bu planı heç nəyə yaramayacaq".

Artıq şübhə yox ki, Ermənistanın yeni rəhbərliyinin

esas hədəflərindən biri Türkiyə və Rusiyanın arasını vurub özünü "sudan quru" çıxarmaqdır. Çünki ermənilər həmişə türk-rus yaxınlaşmasından ehtiyat ediblər. Xüsusən də iki ölkə arasında iqtisadi-siyasi, ticari-energetik və hərbi sahələrdə son illər dərinləşən əlaqələrin fonunda Qarabağ məsələsində ermənilərin zıyanına ola biləcək həll planının gündəmə gəlməsindən ciddi təlaş keçirirlər.

(Yeri gəlmişkən, Rusiya ilə və Türkiyənin arasını vurmaq hazırda ABŞ-in də marağında görünür. Bu mənada "Qərbin adamı" sayılan Paşinyanın Amerikanın gizli diktəsi ilə Naxçıvanla bağlı yeni təxribatları istisna deyil).

Rusiyanın isə təbii ki, Türkiyə və Azərbaycanla yeni münaqişəyə girmək kimi planı yoxdur. Bu, ona əsla lazım deyil. Bu mənada Paşinyan hökumətinin bu qəbildən şantaj taktikası yekun etibarilə düşməne arzuladığı nəticəni gətirə bilməz. Ermənistandakı "məxməri inqilab"ın yaratdığı eforiyanın tozu yatdıqca oradakı qaynar başlar buna əmin olacaq...

☐ "Yeni Müsavat"ın analitik xidməti

Milli Azadlıq Hərəkatının lideri, eks-prezident Əbülfəz Elçibəyin dünyasını dəyişməsindən sonra onun ətrafındakı təşkilat və şəxslərin pə-rən-pə-rən düşməsi zaman-zaman müzakirə mövzusu olub. Elçibəyin liderliyini qəbul edən əksər müxalifət partiyaları nəinki bir-birinə zidd mövqelərdə dayanmağa başladılar, hətta hərəkat liderinin ölümündən sonra onun sədri olduğu partiya da parçalanmış oldu.

Lakin Elçibəyin yoxluğu tək-cə bu düşərgəyə zərbə vurmadı. Eyni zamanda Əbülfəz bəyin ideya müəllifi olduğu bir sıra layihələr, həmçinin Güney Azərbaycan mövzusu da arxa plana keçdi. Ə.Elçibəy Kələkidən Bakıya döndəndən sonra Bütöv Azərbaycan Birliyinin sədri kimi Güneylə Quzeyin birləşməsi mövzusu hər zaman gündəmdə saxlayırdı, təşkilatın həftəlik toplantılarında Güney məsələsinə saatlarla vaxt ayrılırdı, Arazın o tayında yaşayan on milyonlarla soydaşımızın durumundan bəhs olunurdu. Əslində Bakıdakı bu müzakirələr səbəbindən Güney Azərbaycanda milli hərəkat xeyli genişlənməmişdi. Son illərdə Güney Azərbaycanın özündə də qərribə bir səsizlik var. Dünyada parçalanmış xalqların birləşməsi ilə bağlı nümunələr var və bu istiqamətdə indiki dövrdə də səylər davam edir. 1990-cı ildə Qərbi və Şərqi Almaniya birləşib vahid dövlətə çevrildi. Bu günlərdə isə Cənubi Koreya Respublikası ilə Koreya Xalq Demokratik Respublikası arasında yaxınlaşma meyilləri müşahidə etməkdəyik. 19-cu əsrdə Rusiya və İran arasında bölüşdürülmüş Azərbaycan torpaqlarının vahid dövlət halında birləşdirilməsi ilə bağlı mövzu isə təəssüf ki, aktual sayılmır. Vaxtilə "Qarabağa yol Təbrizdən keçir" deyən Elçibəyin yoxluğu halında Güney problemi ilə məşğul olanları ara-sıra müşahidə etmişik. Məsələn, bir ara AMİP lideri Etibar Məmmədov fəaliyyətində Güney məsələsinə prioritet elan etsə də, bu, ötəri oldu və mövzu unuduldu. Ekspertlərimizin bu məsələ ilə bağlı maraqlı fikirləri var.

"Borçalı" Cəmiyyətinin sədri Zəlimxan Məmmədli "Yeni Müsavat"a dedi ki, Elçibəy Güney Azərbaycan mövzusu və Bütöv Azərbaycan idealını türk dünyası və dünyanın diqqətinə çatdırmaqla bütövlük idealının siyasi gündəməmizə daxil olmasının əsasını qoydu: "Xarizmatik liderlərin yoxluğundan sonra boşluğun yaranması təbii. Artıq bütövlük siyasi və ictimai həyatımızın tərkib elementinə çevrilməklə milli ideala çevrilib. Odur ki, bu prosesi durdurmaq mümkün deyildir. Güney Azərbaycan milli hərəkatı kifayət qədər yol qət edib və yaxın zamanlarda ciddi uğurlar gözlənilir. Təəssüf doğuran isə Şimali Azərbaycanın siyasi və digər resurslarının bu ideala səfərbər olunmağa həvəs-

Əbülfəz Elçibəydən sonra unudulan Bütöv Azərbaycan məsələsi

Parçalanmış millətlərin və dövlətlərin birləşməsindən Azərbaycan xalqına da pay düşəcəkmi; ekspertlərdən nikbin olanı da var, bədbini də; "Bizim durum fərqlidir, biz ayrılmış dövlətlər kateqoriyasına aid deyilik"

siz münasibətdir. Amma bütün hallarda o taylı-bu taylı millətimizin bu ideala sahiblənməsi ən böyük nəticədir. Bütöv Azərbaycanın qurulması mütləq məsələdir".

Z.Məmmədlinin fikrincə, ölkəmizdə milli məsələlərə yönəlik siyasətin qüsurluluğu təsirsiz düşür: "Siyasi sistem tarazlığı, optimallığı tapmadıqca bu məsələdə problemlər yaşanacaq. Hakimiyyət psevdobütövcülər, milliyətçilər, dinçilər yaradıb bu xətlərə dəstək verərək əsl mahiyyətini gizlətməyə önəm verir. Düşünürəm ki, bu gün də bütövlük ideali ilə silahlanmış, mümkün olanları etməyə çalışan siyasətlərimiz var. Lideri isə mütləqdir ki, xalq, proses yetişdirəcək. Güney Azərbaycan bu məsələdə daha parlaq görünür. Növbəti mərhələnin qəhrəmanının Güney Azərbaycan, liderinin də güneyli olacağına daha çox inanıram".

Deputat, Böyük Quruluş Partiyasının başkanı Fazil Mustafa isə hesab edir ki, bu məsələ bütün Azərbaycan siyasətçilərinin son 70 ildə düşüncəsində hakim olan məsələdir: "Dünyada birləşmə və ya yaxınlaşma prosesi ayrılmış dövlətlər üzərində baş verir. Necə ki, hər iki Almaniya idarəçilik forması fərqli olan dövlətlər idi və bu birləşmə baş tutdu. Koreyalılar da eləcə,

ayrıca dövlətlərdir. Bizim durum isə fərqlidir, biz ayrılmış dövlətlər kateqoriyasına aid deyilik. Etnik kimlik olaraq isə bir dövlətdən qopmuş deyilik. İndi Albaniya ilə Kosovonun, Rumıniya ilə Moldovanın birləşmə perspektivi bizdən daha çoxdur. Çünki onlar da ayrı-ayrı dövlət quruluşları olan bir etnik kökə malik topluluqlardır. Demək ki, bizim ilk hədəfimiz Bütöv Azərbaycan deyil, İranın tərkibində muxtariyyət qazanmış Azərbaycan olmalıdır". **F.Mustafaya görə, artıq Elçibəyin siyasi şüar olaraq inkişaf etdirdiyi Bütöv Azərbaycan ideyası bu günün reallığında bir mədəniyyət bütövlüklüyünü özündə ehtiva edə bilər:** "Siyasi bütövləşmə üçün isə həmin muxtariyyətin siyasi müstəqilliyə çevrilib-çevrilməyəcəyi yol açılmalıdır. Bu səbəbdən də siyasi çağırışlarda Bütöv Azərbaycan ideyasını millət üçün bir məqarçılıq faktoruna çevirmək olmaz. Bizim əsas işimiz Güney Azərbaycan türklərinin milli haqlarının əldə edilməsinə və muxtariyyət statusu qazanmasına yardım etmək olmalıdır. Həm də bunu qonşu İran dövləti ilə münasibətləri gərginləşdirmədən etməliyik. Bir də əsas insan haqları kontekstində beynəlxalq birləşməni diqqətini soydaşlarımızın durumuna yönəltməklə problemi beynəlmil-

löl səviyyəyə qaldırmalıyıq. Güneylə bağlı bizə milli ideologiya deyil, strateji yol xəritəsi daha vacibdir. Çünki kağız üzərində yazdığımız dünya reallığına uyğun gəlməzsə, evvelki fəlakətləri millətimiz təkrar yaşaya bilər". **Deputatın sözlərinə görə, liderlik məsələsi daha çox problemin mahiyyətini doğru-dürüst anlamaq məsuliyyəti ilə bağlıdır:** "Bu mövzuda siyasi dividend götürməyə çalışmaq yanlışdır, milləti doğru hədəfə yönləndirmək üçün realist və sağlam fikirlər cəmiyyətdə müzakirə olunmalıdır və hər iki topluluğun aydınları bu müzakirəyə qatılmalıdır. Bu şərtlər özlüyündə hərəkatın liderini də yetişdirə biləcək".

Bütöv Azərbaycan Ocaqlarının (BAO) başqan müavini, fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru Faiq Ələkbər isə əmindir ki, Azərbaycan türkləri gec-tez birləşərək Qacarlar dövlətinin devrilməsilə qəsb olunmuş haqlarını geri alacaqlar: "Bütöv Azərbaycan Ocaqları Rəsulzadə-Elçibəy yolunu davam etdirən bir təşkilatdır. Mən BAO başqanının Türk dünyası ilə əlaqələr üzrə müavini kimi də deyirəm ki, biz bir an olsun Azərbaycan türklərinin birləşməsi məsələsindən geri çəkilməmişik. Əksinə, bu yolun daha da inkişafına təkan verən hadisələr ərəfəsində-

mişik".

Ancaq F.Ələkbər də hesab edir ki, Azərbaycan türklərinin birləşməsi mövzusu ilə digər millətlərin birləşməsi arasında fərqlər var: "Azərbaycanın bir hissəsi Qacarlar dövründə qoruna bilmədi və çar Rusiyası tərəfindən işğal edildi. Bizim üçün Tehran da bir Azərbaycan şəhəri və türk torpağıdır. Azərbaycan türklərinin birləşməsi bu bölgədə çox şeyləri dəyişəcək. Ona görə də Azərbaycan türklərinin birləşməsi digər məsələlərdən çox fərqlidir. Bu birləşmə öz iradəmizlə baş verməlidir. Yəni bunu "ABS, ya Avropa layihəsi" adında verib başqa mənalarla yozanlar var ki, bu da yol verilməzdir. Bir sözlə, Azərbaycan türklərinin birləşməsi yalnız bölgənin deyil, dünyanın maraqlı olduğu bir məsələdir. Hər öz maraqlarını burada əks etdirmək istəyir. Biz burada Azərbaycan və türklük marağını önə çəkərək işimizi görməliyik".

F.Ələkbər Bütöv Azərbaycan məsələsində lider yoxluğunun önə çəkilməsini doğru saymır: "Məncə, məsələni bu şəkildə qoymaq doğru deyil. Liderlər var. Amma bir gün əsas məqamda əsil lider ortaya çıxacaq. Necə ki, zamanında Rəsulzadə və Elçibəy ortaya çıxdılar. İndi də əsil məqamda ele olacaq. Bu birləş-

mənin baş verməsi ərəfəsində bir lider ortaya çıxacaq. Yeni Azərbaycan türklərinin yüzdə-on hissəsi birləşmək üçün ayağa qalxanda onlarla tanınmış simalardan biri hərəkatın başında dayanacaq, mən buna qətiyyən şübhə etmirəm. İndi düşmənlərimiz çalışırlar ki, önə çıxanları bir-birlərinə qarşı qoysunlar, gözdən salınsınlar. Bununla da bu birləşməni engəlləmək istəyirlər, ancaq bacara bilməyəcəklər".

Güney və Quzey Azərbaycan arasında körpülərin atılması baxımından hansı işlərin görülməsindən danışarkən F.Ələkbər konkret təkliflər səsləndirdi: "İlk növbədə hər iki Azərbaycan-türk ziyalıları birgə konfranslar verməlidir. Yəni ortaq yolumuzla bağlı Azərbaycan Respublikasında, Türkiyə, Avropa öl-

kələrində və digər yerlərdə birgə konfranslar verərək ideyalarımızı xalqımıza, 40-50 milyon hesab olunan Azərbaycan türklərinə çatdırmalıyıq. Bu konfranslarda hər iki Azərbaycandan ziyalılar iştirak etməlidir. Yeni Azərbaycan türkləri vətənin Güney-Quzeyi demədən bir yerdə milli birlik uğrunda mücadilə verməlidirlər. Bizim üçün ilk növbədə Azərbaycan türklərinin birləşməsi prioritet təşkil etməlidir. Eyni zamanda Azərbaycan türklərinin birləşməsi yönündə mədəni maarifləndirmə işləri gücləndirilməlidir. Həmçinin Azərbaycan türklərinin tarixi və mədəniyyəti ilə bağlı yeni kitablar yazılmalıdır. Bayramlarımızı birgə şəkildə keçirməyə diqqət etməliyik. İqtisadi əlaqələri gücləndirmək lazımdır. Bir sözlə, Azərbaycanın güneyinin quzeyisiz, quzeyinin isə güneyisiz ola bilməyəcəyi fikrini bütün sahələrdə ortaya qoymalıyıq. Yəni bizim keçmişimiz bir olduğu kimi, gələcəyimiz də bir olmalıdır. Azərbaycan türklərinin 5-6 min illik tarixi ənənəsini davam etdirməliyik. Bizim bu birləşmə yalnız Azərbaycan türkləri üçün deyil, digər türk elləri, o cümlədən Xorasanımız, Həmədanımız, Qaşqayımız, hətta türk olmayan etnoslar üçün də önəmlidir. Çünki bizlər bu bölgədə sülh və sabitliyin bərqərar olmasının əsas nüvəsiyik. Ona görə də əsas məsələlərdən biri də odur ki, bu davanın yalnız Azərbaycan türklərinə, türk olmayan xalqlara da ədalət və hürryyət gətirəcəyi fikrini ortaya qoymalıyıq. Mən zərər qədr də şübhə etmirəm ki, bu bölgənin, o cümlədən Azərbaycanın gələcəyi türk və başəri ruhlu Azərbaycan ideyasından sarılmağımızdır. Şüurumuza yeridilmiş Sovet Azərbaycanı və İran Azərbaycanı ideyalarından qurtulmalıyıq".

□ Cavid TURAN, "Yeni Müsavat"

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVD F

www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Ermənistan xarici işlər naziri Zoqrab Mnatsakanyanın Moskvağa ilk rəsmi səfəri düşmən tərəfin ümidlərini doğrultmadı. Mnatsakanyanın rusiyalı həmkarı Sergey Lavrovla görüşündən sonra məlum oldu ki, yeni erməni rəhbərliyinin Dağlıq Qarabağ məsələsində irəli sürdüyü şərti Azərbaycan kimi, Rusiya da, yumşaq desək, qeyri-ciddi hesab edir.

Rusiya XİN başçısı görüşün yekunlarına dair birgə mətbuat konfransında öncə deyib ki, Moskva həm Bakı, həm İrəvanla ikitərəfli, həm də ATƏT-in Minsk Qrupu çərçivəsində digər həmsədr ölkələrlə birlikdə Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı tərəflərə qarşılıqlı məqbul sayılan həll yolunu tapmağa kömək etməyə davam edəcək: "Rusiyanın Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı mövqeyi dəyişməz olaraq qalır. Bu mövqə münaqişənin Minsk Qrupu vasitəsi ilə danışıqlar yolu ilə həllindən ibarətdir. Biz əminik ki, bu, ən optimal variantdır. Minsk Qrupunun digər həmsədrləri ilə birlikdə Bakı və İrəvanın razılığa gəlməsinə imkan verən şəraitin yaradılması üçün ümumi maraq kəsb edən, bir-birinə zidd olmayan xətt aparırıq. Bu iş uzun illərdir davam edir. O ki qaldı Dağlıq Qarabağın danışıqlarda tərəf kimi iştirakı məsələsinə, danışıqların hansısa mərhələsində Dağlıq Qarabağ tərəf kimi iştirak edib, sonra tərəflərin razılığı ilə danışıqlar formatı dəyişdirilib, indiki halını alıb".

Yeni İrəvanın separatçı rejimlə bağlı tələbini Moskvanın dəstəkləmədiyi ortaya çıxıb. Bu da hamısı deyil, Lavrov faktiki şəkildə İrəvan rəsmilərini yalançılıqda suçlayıb. "Onu da qeyd edim ki, rusiyalı həmsədr İqor Popov heç vaxt deməyib ki, Qarabağ danışıqlarda tərəf kimi iştirak etməlidir. Əgər Azərbaycan və Ermənistan Dağlıq Qarabağın danışıqlarda tərəf kimi iştirakına dair razılığa gəlsə, biz bu qərara hörmətlə yanaşacağıq", - deyə o, əlavə edib.

ATƏT təmas xəttində növbəti monitoring keçirdi

Dünən Tərtər rayonu ərazisindəki Azərbaycan və Ermənistan qoşunlarının təmas xəttində monitoring keçirəcək ATƏT nümayəndələri Tərtər Rayon İcra Hakimiyyətində olublar (APA).

ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədrinin şəxsi nümayəndəsinin səhra köməkçiləri Oqnyen Yoviç və Saymon Tiller Tərtər rayonu İH başçısı Müstəqim Məmmədovla görüşüblər. Görüş zamanı M.Məmmədov təşkilat nümayəndələrinə bildirdi ki, fevralın 6-dan bu günə kimi Ermənistan silahlı qüvvələri 456 dəfə atəş-kəsi pozublar. Daha sonra ATƏT nümayəndələri təmas xəttinə yollanıb.

Qeyd edək ki, dünən ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədrinin şəxsi nümayəndəsinin mandatına uyğun olaraq, Tərtər rayonu ərazisindəki Azərbaycan və Ermənistan qoşunlarının təmas xəttində növbəti monitoring keçirilib. Müdafiə Nazirliyinin yaydığı məlumata görə, monitoring Azərbaycan tərəfindən ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədrinin şəxsi nümayəndəsinin səhra köməkçiləri Oqnyen Yoviç və Saymon Tiller, Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilmiş və nəzarət olunan Azərbaycan ərazisində şəxsi nümayəndə Anjey Kaspşik və onun səhra köməkçisi Mixail Olaru keçirilib.

Erməni XİN başçısının ilk Moskva səfəri

fiasko oldu - düşmən tərəf məyus durumda

Kreml Paşinyanı və onun baş diplomatını pərt elədi - separatçı rejim danışıqlarda tərəf olmayacaq; **erməni nəşri: "Rusiya Ermənistanın yeni rəhbərliyinə etibar eləmir..."**

formatı dəyişdirilib, indiki halını alıb".

Yeni İrəvanın separatçı rejimlə bağlı tələbini Moskvanın dəstəkləmədiyi ortaya çıxıb. Bu da hamısı deyil, Lavrov faktiki şəkildə İrəvan rəsmilərini yalançılıqda suçlayıb. "Onu da qeyd edim ki, rusiyalı həmsədr İqor Popov heç vaxt deməyib ki, Qarabağ danışıqlarda tərəf kimi iştirak etməlidir. Əgər Azərbaycan və Ermənistan Dağlıq Qarabağın danışıqlarda tərəf kimi iştirakına dair razılığa gəlsə, biz bu qərara hörmətlə yanaşacağıq", - deyə o, əlavə edib.

Qeyd edək ki, Moskvağa səfər öncəsi Mnatsakanyan da, baş nazir Nikol Paşinyan da bir daha "Dağlıq Qarabağ danışıqlar masasında əsas sözə sahib olmalıdır" açıqlamasını verməklə əslində Rusiyaya təzyiq eləməyə çalışmışdılar. Şübhəsiz ki, Mnatsakanyan Moskvağa Lavrovla görüşdə də bu məsələni gündəmə gətirib. Lakin Rusiya XİN rəhbərinin yuxarıdakı açıqlamasından aydın olur ki, Moskva bu təkliflə bağlı Bakıya hər hansı təsir etmək niyyətində deyil. Rusiyalı politoloqlar da eyni mövqedədir.

Məsələn, Moskva Dövlət Universitetinin dünya siyasəti və beynəlxalq təhlükəsizlik kafedrasının dosenti Aleksey

Fenenko Qarabağın danışıqlara cəlb edilməsi ilə bağlı İrəvanın bəyanatlarının təhlükəli olduğunu deyib (publika.az). Onun sözlərinə görə, Ermənistan rəhbərliyi hiyləgər oyun oynayır: "İrəvan Dağlıq Qarabağ ətrafında idarəolunan böhranı yaratmaq istəyir. Bununla həm də Rusiyanın qarşısında sual qoyur: "Qarabağa görə bizimlə döyüşəcəksiniz? Əgər döyüşməyəcəksinizsə, NATO ilə əməkdaşlığımıza mane olmayın".

Ekspertin fikrincə, Azərbaycan belə ritorikaya uzun müddət dözməyəcək. "Fikrimcə, nəticədə münaqişə zonasında "aprel müharibəsi" kimi yeni müharibə başlaya bilər", - deyə o bildirib.

Politoloq Dmitri Verxoturov öz növbəsində hesab edir ki, İrəvan danışıqlarda iki erməni tərəfini əyləşdirmək istəyir: "Məlumdur ki, Azərbaycan separatçıların danışıqlara cəlb edilməsinə heç vaxt razı olmayacaq. Doğrudur, Bakı Ermənistanın bu təklifinə cavab olaraq deyə bilər ki, danışıqlarda öz doğma yurdlarından qovulmuş və bu torpaqların qanuni sahibləri olan Dağlıq Qarabağın azərbaycanlı icması da iştirak edə bilər. Bu baş verərsə, danışıqlarda dinamika yarana bilər. Lakin Ermənistanın təklif etdiyi "işğal qanuniləşdirmək" cəhdidir. Bu

şəraitdə danışıqların aparılması mənasızdır. Beləliklə, Azərbaycan üçün güc variantı alternativsiz olur. Ehtimal ki, gec-tez Qarabağda müharibə başlayacaq və münaqişə məhz bu yolla həll olunacaq", - deyə o vurğulayıb.

Dağlıq Qarabağda bir neçə gün öncə baş verən etiraz aksiyalarına toxunan Rusiya Siyasi Tədqiqatlar İnstitutunun direktoru Sergey Markov isə hesab edir ki, Xankəndində baş verən olaylar Azərbaycanla müharibədə və danışıqlar prosesində Ermənistanın mövqeyini zəiflədəcək. Onun sözlərinə görə, Ermənistan Qarabağın danışıqlar prosesində iştirakını təklif etməklə prosesi lap əvvəllər qaytarır: "Hərçənd Azərbaycan Dağlıq Qarabağın azərbaycanlı icmasının danışıqlar prosesində iştirakı ilə bağlı sət şertlər irəli sürə bilər".

Beləliklə, Mnatsakanyanın Moskvağa ilk səfərini - deyə o bildirib. Bu nəticə yerli KİV-lərin və politoloqların da diqqətindən yayınmayıb və ciddi məyusluğa səbəb olub. Müşahidə olunan həm də budur ki, ermənilər inqilabdan sonra yavaş-yavaş reallığı hissə qayıtmağa başlayırlar.

"Belə çıxır, hər iki tərəfdən Rusiya-Ermənistan əlaqələrinin yüksək səviyyədə olması

haqda verilən bəyanatlara rəğmən, indiki mərhələdə Ermənistanın xarici siyasətində həyati əhəmiyyət daşıyan bir məsələdə - Dağlıq Qarabağ konfliktinin nizamlanmasında tərəflər arasında anlaşılmazlıq var. Aydın olur ki, Rusiya neinki İrəvanın Qarabağ danışıqlar stoluna qaytarmaq strategiyasını alqışlamır, həm də buna qarşı çıxır". "Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, bu barədə 1 in.am erməni nəşrinin Z.Mnatsakanyanın Moskva səfirinin yekununa həsr olunmuş təhlili yazısında deyilir.

"İstisna deyil ki, mətbuat konfransında rusiyalı jurnalistin belə bir sual verməsi məqsədli şəkildə təşkil olunmuşdu ki, ona Lavrov məhz belə cavab versin. Bu, o deməkdir ki, erməni diplomatiyasının bu yöndə hələ görməli olduğu çox iş var. Aydın olur ki, Rusiya Ermənistanın yeni rəhbərliyinə etibar eləmir", - deyə müəllif qeyd edib.

Əlavə edək ki, səfər öncəsi Rusiya XİN-in başqa bir nümayəndəsi Nikol Paşinyanın Dağlıq Qarabağdakı separatçı rejimi birbaşa danışıqlara qoşmaq tələbini destruktiv adlandırmışdı. Həmin açıqlamanın özü artıq Ermənistanın yeni siyasət rəhbərliyinə aydın bir siqnal idi ki, Moskva etibar eləmədiyi Paşinyanın Qarabağ şərtini rədd edir..

İdmanda "ölüm qrupu" ifadəsini kim ilk dəfə işlədib, önlərinə rəhmət. Bu ifadəsiz nə çempionatların "dadi" qalardı, nə intriqası. Rusiyada başlayacaq dünya çempionatında zəif komanda yoxdur. Bütün güclülərin bir yerə toplaşdığı qrup da yox. Amma elə qrup var ki, oradakı komandalardan hər biri ayrı-ayrılıqda çempionatın özünəməxsus yarışığıdır. Elə D qrupundakı komandalardan kimi...

D qrupu

1. Argentina
2. İslandiya
3. Xorvatiya
4. Nigeriya

Argentina mundialdan kənar qala bilərdi, amma...

Argentina və Nigeriya Braziliyada 2014-cü ildə keçirilən mundialda da bir qrupda (F) yer alırdılar. Argentina Messinin 2 qolu sayəsində afrikalıları 3:2 məğlub edə bildi ki, bu dəfə Nigeriya bu məğlubiyyətin əvəzini çıxmağa çalışacaq. Amma bunlar barədə qrup oyunları başlayanda yazacağıq.

17-ci dəfədir dünya çempionatlarında iştirak edən Argentina yaxşı komandadır və bu mundialda da onlarsız təəvvür etmək mümkün deyildi. Amma son illər Argentina "seyid cəddinə arxayın olan kimi" yalnız Messiyə ümid etsə də, uğur qazana bilmir. 1978 və 1986-cı illərdə dünya çempionluğunu bayram etmiş cənubi amerikalılar neçə mundialdır ki, medalsız qalırlar. 2014-cü ildə bu arzuya yaxın idilər, amma son dünya çempionu Almaniyaya (daha doğrusu, əlavə vaxta qol vuran Qötsse) buna imkan vermədi. Argentina millisi üçün seçmə mərhələ çox çətin keçdi və hətta Rusiyaya gəlməmək təhlükəsi də vardı. Messi dünyanı şoka salan bəyanatı da elə o ərəfəyə təsadüf edirdi. Ardicil iki məğlubiyyətdən (Ekvador və Çiliyə) sonra Messi millidən getmək istədiyini dedi. Messi sonra getmədi və yalnız son turda Ekvadora qalib gələn Argentina milli faciəni adlandırdı.

Komandanın mundiala "Sevilya"nın baş məşqçi postunu tərk edəndən sonra millinin sükanı arxasına keçmiş Xorxe Sampaolini gətirəcək. O, bir ildən çoxdur komandanın baş məşqçisidir.

Argentinanın heyəti ilə tanış olaq:

Qapıçılar: Serxio Romero ("Mançester Yunayted"), Villi Kabalyero ("Çelsi"), Franko Armani ("River Pleyt");

Müdafiəçilər: Qabriel Merkado ("Sevilya"), Federiko Fazio ("Roma"), Nikolas Otamendi ("Mançester Siti"), Kristian Ansaldo ("Torino"), Markos Roxo ("Mançester Yunayted"), Nikolas Talyafiko ("Ayaks"), Markos Akunya ("Sportinq");

Yarımmüdafiəçilər: Ever Baneqa ("Sevilya"), Xavyer Maskerano ("Hebey Çayna Forçun"), Eduardo Salvio ("Benfika"), Lukas Bilya ("Milan"), Anxel Di Mariya, Covanni Lo Selso (hər ikisi PSJ), Manuel Lanzini ("Vest Hem"), Maksimiliano Mesa ("Independiente"), Kristian Pavon ("Boka Xunior");

Hücumçular: Lionel Messi ("Barselona"), Serxio Aquero ("Mançester Siti"), Qonsalo İquain, Paulo Dibala (hər ikisi "Yuventus").

Mundialda ilk sınaq-İslandiya fenomeni

İslandiya, məlum, ilk dəfədir ki, dünya çempionatında iştirak

"Ölüm qrupu"ndakı 4 diri komanda

İslandiyanın "son"ları çoxunun sonunu gətirə bilər...

edəcək. Amma seçmə mərhələdə indiki rəqibləri Xorvatiyanı da üstələyərək qrupda ilk pilləni tutan komanda Rusiyaya iddialı gəlir. Qrupda 10 oyunun 7-də qələbə qazanan İslandiya millisi son Avropa çempionatından

özünü tanıtmışdı. Balina səsi çıxaran azarkeşləri də milli komandanın heç də az tanınmır. Soyuq bir ölkədə futbola bu cür isti münasibətin sirri-filanı yoxdur. Bu cırdan dövlət futbolu ölkənin bir nömrəli oyununa çevirmək siyasətini qarşısına məqsəd qoyub və buna nail olub.

Komandanın baş məşqçisi Heymir Hadlıqrimsson bir neçə ildir ki, millidə çalışır. Avro-2016-dan sonra komandanın baş məşqçisi odur və uğuru göz önündədir. Oyunçularının adı "son"la qurtaran bu milli komanda mundialda çox komandanın sonunu gətirə bilər.

Heyətə baxaq:
Qapıçılar: Hannes Tor Haldrsson ("Ranners", Danimarka), Runar Runarsson ("Norşelands", Danimarka), Frederik Şram ("Roskille", Danimarka)
Müdafiəçilər: Ari Skulason

("Lokeren", Belçika), Herdur Maqnusson ("Bristol Siti", İngiltərə), Holmar Eyolfsson ("Levski", Bolqarıstan), Kari Arnanon ("Aberdin", Şotlandiya), Sverrir İnqason ("Rostov", Rusiya), Raqnar Siqurdsson ("Rostov", Rusiya), Samuel Fridyonsson ("Volerenqa", Norveç), Birkir Sevarsson ("Valür")

Yarımmüdafiəçilər: Yohan Qudmunsson ("Börnli", İngiltərə), Arnor Traustason ("Malmö", İsveç), Aron Eynar Qunnarsson ("Kardiff Siti", Uels), Olafur Skulason ("Karabükspor", Türkiyə), Gilfi Siqurdsson ("Everton", İngiltərə), Emil Halfredsson ("Udi-

neze", İtaliya), Birkir Byarnason ("Aston Villa", İngiltərə), Rürik Gislason ("Zandhauzen", Almaniya)

Hücumçular: Byorn Siqurdarson ("Rostov", Rusiya), Alfred Finnaoqason ("Augsburq", Almaniya), Yon Bedvarsson ("Redinq", İngiltərə), Albert Qudmunsson (PSV, Hollandiya)

Xorvatiyanın beşinci sınağı

Xorvatiya beşinci dəfədir dünya çempionatına qatılmağa, özünü çox tez tanımağa və rəqiblərinin gözünü qorxudmağa bəli. Əlbəttə ki, güclü oyunçuları sayəsində.

Dünya çempionatlarında ilk dəfə 1998-ci ildə iştirakçı olan Xorvatiya millisi üçüncülük əldə etdi. 2002, 2006, 2014-cü illər isə Xorvatiya üçün uğursuz hesab oluna bilər. Belə ki, seçmə mərhələdə əvvəl 6 oyunda 5 qalibyyət (yalnız Türkiyə ilə heç-he-

çə etdi) alan Xorvatiya, ikinci dövrdə büdrədi. İslandiya və Türkiyəyə məğlubiyyət, Finlandiyaya isə oyunda vacib xal itkisi baş məşqçi Ante Çaçiçin istefası ilə nəticələndi. Zlatan Dalıç baş məşqçi olan zaman komanda Ukraynanı məğlub edərək daha bir oyun şansı qazandı. Pley-off mərhələsində isə Xorvatiya Yunanıstanla heç bir şans tanımadı. İlk oyunda 4:1 qalib gələn Xorvatiya Afinada heç-heçəyə razılaşdı.

Zlatko Dalıç Rusiyada bu futbolçulara güvənəcək:

Qapıçılar: Daniel Subaşiç ("Monako"), Lovre Kaliniç ("Gent"), Dominik Livakoviç ("Dinamo", Zaqreb)

Müdafiəçilər: Vedran Çorluka ("Lokomotiv", Moskva), Domqay Vıda ("Beşiktaş"), İvan Striniç ("Sampdoriya"), Deyan Lovren ("Liverpul"), Şime Vrsalko ("Atletiko"), Yosip Pivariç ("Dinamo", Kiyev), Tin Yedvay ("Bayer"), Due Çaleta-Sar ("Zalsburq")

Yarımmüdafiəçilər: Luka Modriç, Mateo Kovaçiq (hər ikisi "Real"), İvan Rakitiç ("Barselona"), Milan Badel ("Fiorentina"), Marselo Brozoviç ("İnter"), Filip Bradariç ("Riyeka")

Hücumçular: Mario Mandjukiq ("Yuventus"), İvan Perişiq ("İnter"), Nikola Kaliniç ("Milan"), Andrey Kramariç ("Hoffenxaym"), Marko Pyatsa ("Şalke"), Ante Rebiç ("Ayntraxt").

Nigeriya "ölü" olmayacaq

Afrika təmsilçisi Nigeriya dünya çempionatlarında altıncı dəfədir ki, iştirak edəcək. Bu komandanın iddialı olduğunu göstərən nəticələr də təsdiqləyir. Belə ki, 1994, 1998 və 2014-cü illər mundialında qrup mərhələsi səddini aşmağa bəli. 2002-ci ildə Nigeriya yenə də "ölüm qrupu"na düşmüşdü. Onların rəqibləri Argentina, İngiltərə və İsveç idi. Argentina və İsveçə minimal hesabla uduzan nigeriyalılar İngiltərə ilə heç-heçə etdi. Bundan sonra

komandada yaranmış krizisə görə 2006-cı il mundialına qatılma bilmədi. 2010-cu ildə isə qrupdan çıxma bilmədilər. 2014-cü ildə özünə gələn afrikalıları 1/8-i adlaya bildilər. Burada isə onların yolunu Fransa kəsdi.

Seçmə mərhələdə Nigeriya öz qrupunda lider oldu və Afrika qitəsindən Rusiyaya ilk vəsiqəni qazandı. Komanda Kamerunu qabaqlayaraq 4 oyunda qalib gəldi. Sonuncu turda Əlcəzairlə heç-heçə edən komandanın nəticəsi ləğv edildi və Nigeriyaya texniki məğlubiyyət verildi. Buna səbəb isə oyuna cəzalı futbolçunun çıxması idi.

Afrikanın Qabon, Niger və Burkina Faso kimi "beşinci" sort komandalardan biri olan alman Qerhot Ror "Bordo" və "Ayntraxt"da idman direktoru işləyib. 2016-cı ilin ortalarından isə Nigeriya millisini çalışdırır.

Nigeriyanın heyəti belədir:
Qapıçılar: İkeçukvu ("Enimba"), Uzoxo ("Deportivo"), Akpeyi ("Çippa Yunayted")

Müdafiəçilər: Şeku ("Bursaspor"), Ebuexi ("ADO Den Haaq"), Eçicile ("Serkl Brüg-

ge"), İdovu ("Amkar"), Avaz-yem Kollins ("Nant"), Trost-Ekonq ("Bursaspor"), Baloqun ("Maynts"), Omeru ("Kasımpaşa")

Yarımmüdafiəçilər: Con Obi Mikel ("Tyançin Teda"), Onazi ("Trabzonspor"), Ndidi ("Lester"), Etebo ("Las Palmas"), Oqu ("Hapoel", Biersava), Coel Obi ("Torino")

Hücumçular: Musa, İhe-naçço (hər ikisi "Lester"), Mozes ("Çelsi"), İqalo ("Çançun Yatay"), Ayobi ("Arsenal"), Nvankvo ("Krotone")

□ Nazim SABİROĞLU, "Yeni Müsavat"

MÜSAVAT

Son səhifə

N 125 (7014) 9 iyun 2018

Kanada narkotikdən istifadəyə icazə verdi

Kanadanın baş naziri Castin Trudeau bu yay narkotik maddənin qanuniləşdirəcəyini vəd etmişdi. Kanadalı senatorlar altı ay boyunca davam edən araşdırmanın ardınca aparılan səsverməni 30-a qarşı 56 səsle qəbul edib. Beləcə, Kanada kef məqsədilə narkotik maddədən istifadəni qanuniləşdirən ilk G7 ölkəsi olacaq. Tibbi məqsədlə narkotik maddə istifadəsi ölkədə 2001-ci ildən bu günə qədər qanuni idi. Senatdakı səsvermənin ardınca qanun layihəsi parlamentə geri göndərildi. İndi də millət vəkili senator qanuna əlavə edilən onlarla dəyişikliyi qəbul edib-etməməyə qərar verəcək.

Trudeau hökuməti yerli senatorlara qanun haqqındakı narahatlıqları ilə bağlı təminatlar vermişdi. Yerli senatorlar qanun layihəsi ilə birlikdə Kanadanın yerli xalqlarının əqli sağlamlığı və asılılıq problemlərinə daha çox qaynaq ayrılmasını istəyirdi. Kanadalılar qanunun qəbul olunması və qüvvəyə minməsi üçün daha 12 həftə gözləməli olacaqlar. Narkotik maddənin satışı məsələsindəki düzənləmələrə və istifadəçilərin ictimaiyyətə açıq yerlərdə narkotik maddədən istifadə edib-etməsinə stat və bölgə rəhbərliyi qərar verəcək. Təxminlərə görə, qanuni narkotikin satışına alına bilməsi avqust və sentyabr ayının əvvəllərində mümkün ola bilər. Xüsusən gənc kanadalılar dünyanın ən çox narkotikdən istifadə edənləri arasındadır.

Körpə qızını ilana dişlətdi

ABŞ-ın Florida ştatında yaşayan bir qadın yaş yarımliq qızını kiçik, zəhərsiz ilanla dişləməsinə razı olub. Lenta.ru saytının xəbərinə görə, qadın uşağın yemək məsələsinin üstünə su ilanını qoyub və uşağın ona toxunmasını təmin edib. Videogörüntülərdən də görünür ki, ilana toxunmaq istəyən körpə dişləmə nəticəsində iki-üç dəfə əlini geri çəkir. Ana hərəkətini onunla izah edib ki, belə üsulla uşağın heyvanlardan qorxmasının qarşısını almağa çalışır. O, bu yolla övladını gələcəyə hazırlamaq istədiyini deyib. Ananın adı açıqlanmışdır. Amma Amerikan mediasının yazdığına görə, anaya qarşı cinayət işi açılıb və uşağına qarşı qəddar davranışa görə lazımı səviyyədə cəzalandırılacaq. Qadın özü məhkəmədə bildirib ki, bu

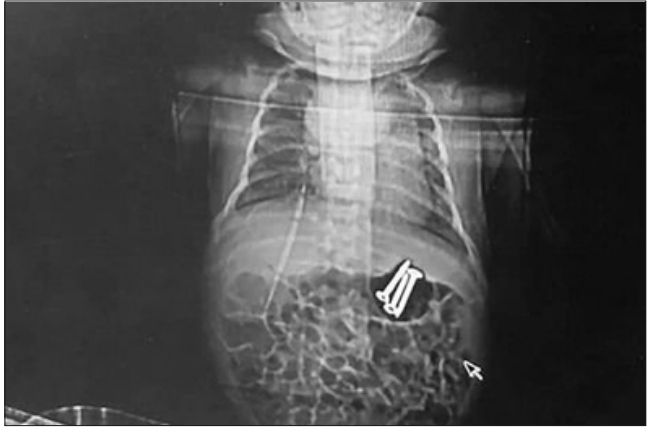
üsül bütün uşaqların vəhşi heyvanlara toxunmasının qarşısını alır.

Ünvan: Bakı şəhəri, R.Rüstəmov küçəsi 2528-cü məhəllə ev 44/d

3 yaşlı uşaq körpə qardaşına vint yedizdirdi

Çində yeni doğulan körpə üç yaşlı qardaşının ona vint yedizdirməsi nəticəsində az qala dünyasını dəyişəcəkmiş. "Daily Mail" in verdiyi xəbərə görə, həmin zaman onların anası evdə olmayıb. İnsident 5 iyunda, Çjençkou şəhərində baş vermişdi. Çinli qadın iki uşağını evdə tək qoyub və düşünüb ki, böyük qardaş bir neçə aylıq körpə olan qardaşına nəzarət edə bilər. Amma evə qayıdanda görüb ki, körpənin ağzından köpük axır. Qadın təcili surətdə körpəni xəstəxanaya aparıb, orada onu rentgenə salıblar və mədəsində üç vint aşkar ediblər.

Həkimlər anaya bu vintlərin mədədən çıxarılması üçün əməliyyat keçirilməsini məsləhət görüblər. Amma bu əməliyyatın körpənin orqanizmi üçün təhlükəli ola biləcəyini istisna etməyiblər. Həkimlər tibbin yeni üsulları ilə vinti körpənin mədəsindən çıxarmağı bacarıblar. Xoşbəxtlikdən vintlər uşağın orqanizmində hər hansı fəsad yaratmayıb. Uşaq əməliyyatdan sonra bərpa olunub. 3 yaşlı qardaş daha sonra izah edib ki, qardaşını, sadəcə, "vintlə yedizdirmək" istəyib. Doktor Li anaya məsləhət görüb ki, bundan sonra körpəni balaca oğlunun ümidinə qoyub heç yerə çıxmasın.

Basdırılan körpə 8 saat sonra torpağın altından sağ çıxarıldı

Cənubi Amerika ölkəsi olan Braziliya çərşənbə axşamı dünyanı şok edən bir xəbərə şahidlik edib. Kutz Amin adındakı bir nəvə 15 yaşındakı nəvəsinin dünyaya gətirdiyi körpəni, həyat şərti göstərmədiyini iddia edərək basdırıb. Bir nəfərin basdırılması xəbəri üzərinə hadisə yerinə göndərilən polis məmurları torpağı əlləri ilə qazaraq körpəni xilas etdilər. 8 saat boyunca torpaq altında qalan körpə xəstəxanaya çatdırılıb. Həkimlər körpənin hər hansı bir sağlamlıq problemi olmadığını açıqlayıb. Hadisənin görüntüləri sosial mediada paylaşılaraq gündəm yaradarkən, hadisə ilə bağlı istintaq başlanıb.

Qoroskop

9 iyun Sabuhi Rahimli

QOÇ - Ulduzlar ötən günlərdə hamıdan çox yorulduğunuzu bəyan edir. Ona görə də bu günü istirahətə həsr etməyə çalışın. Əyləncə və qonaqlıqlara vaxt ayırın ki, yorğunluğunuz getsin.

BUĞA - Diş və ya baş ağrılarına mübtəla olmamısınızsa, günün ümumi mənzərəsi sizi qane edəcək. Məhəbbət amilinə isə yalnız söz kimi yanaşmayın. Uzaq olmayan ünvanlara qonaq getmək olar.

ƏKİZLƏR - Ünsiyyətdə olduğunuz hər kəsin hörmətini qazanmağa çalışın. Kosmik durumun xeyrinə tənzimlənməsi yarımçıq işlərin həllini sürətləndirməyi tələb edir. Dinə zidd addım atmayın.

XƏRÇƏNG - Müqəddəs dinimizin ənənələrinə hörmətlə yanaşın, hamıya mərhəmət göstərin, xüsusən də sıx təmasda olduğunuz insanlara. O ki qaldı maliyyə durumuna, bu bərədə narahat olmayacaqsınız.

ŞİR - İşgüzar sövdələşmələri başa çatdırmaq, yeni layihələri reallaşdırmaq üçün günün şanslarından istifadə edin. Amma hər bir söhbətdə qarşı tərəfi sonacan dinləyib sonra qərar verin.

QIZ - Ötən günlərin gərginliyi nahara qədər davam etsə də, təmkinli olmaqla bu müddəti itkisiz başa vura bilərsiniz. Təcrübəli insanların məsləhətlərinə qulaq asın. Darıxdığınız adamlarla mütləq əlaqə saxlayın.

TƏRƏZİ - Günün ovqatını nəzərə alaraq fəaliyyətə ara verib tamamilə fərqli zəmində iş aparmalısınız. Məhəbbət və qohumluq əlaqələrinə də vaxt ayırın. Gün ərzində maraqlı tanışlıqlar da gözlənilir.

ƏQRƏB - Təxminən saat 13-ə qədər praktiki cəhətdən hər hansı yenilik gözlənilməsə də, sonrakı müddətdə vəziyyətin tam fərqli olacağına inana bilərsiniz. Ürəyinizdəki şübhələri qovun ki, təklənməyəsiz.

OXATAN - Həmkarlarınızla davranışları məcrasından çıxarmasınız, gün ərzində hansısa qanqaraçılıqla üz ləşməyəcəksiniz. Pulla bağlı narahatlığınız da qismən səngiyəcək.

OĞLAQ - Daxili səsizin qətiyyətli olmağı tələb edərsə, yalnız irəli atılın. Əmin olun ki, şanslar özü gəlib sizi tapacaq. Yaşlı doğmalarınızın fikirlərinə də hörmətlə yanaşın ki, mövqeləriniz sarsılmasın.

SUTÖKƏN - Daxili stresslərinizin çoxalması ətrafda olan hər şeyə narazılığınızı artırır. Amma bunun yaxşı sonu olmadığı üçün bir qədər genişrəkli olun. Ümidinizi insanlara deyil, Allaha bağlayın.

BALİQLAR - Fəaliyyətdən daha çox qarşılıqlı münasibətlərə vaxt ayırın. Əgər deyilən istiqamətdə boşluq varsa, tələsin. Savab işlər görün. Bu gün sənədləşdirmə və müqavilələrdə mümkün qədər diqqətli olun.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Keçi ac olduğu üçün dollar yedi

Hindistanda ac keçi sahibi olan fermerin körpə almaq üçün saxladığı bir dəstə pulu yeyib. Bu bərədə "Hindustan Times" xəbər verib. Fermer Sarves Kumar Pal hamama girib və qapının dəstəyindən içində 66 min rupi (təxminən 1025 dollar) olan şalvarını asıb. O, yuyunduğu vaxt isə həmin şalvarı ac keçi tapıb. Hamamdan çıxana qədər keçi 960 dollara qədər tam yeyib, qalanını isə istifadəsiz vəziyyətə qoyub. 4 mayda isə məlum oldu ki, Kolumbiya sakini 90 ədəd yüz dollarlıq yeyib ki, onu vətəndaş nikahında olduğu və ayrılmaq istədiyini həyat yoldaşı ilə paylaşmış.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-cü məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Lisənziya N: B 114
SAYI: 5.100